

Institutionen för studier av samhällsutveckling och kultur – ISAK
LiU Norrköping

Colombianer på bioduken

Representationen av colombianer i tre Hollywoodproducerade actionfilmer

Daysury Abrahamsson

Kandidatuppsats från programmet Kultur, samhälle, mediegestaltning

Linköpings universitet

Linköpings universitet, LiU Norrköping, 601 74 NORRKÖPING

Abstract

ISAK-Instutionen för studier av samhällsutveckling och kultur

ISRN: LIU-ISAK/KSM-G- -09/14- -SE

Engelsk titel (title in English): Colombians on the movie screen - The representation of Colombians in three Hollywood action movies

Handledare: Anna Bredström

Nyckelord: representation, colombianer, actionfilm, postkolonialism, Colombia, de andra, stereotyper, diskursanalys.

Syftet med uppsatsen var att analysera tre actionfilmer: Collateral Damage från 2002; Clear and Present Danger från 1994; och Scarface från 1983 för att se hur Colombianer representeras i filmerna. Actiongenren består av olika stereotyper där främst actionhjälten och skurken ställs i relation till varandra. Analysen gick ut på att se på vilket sätt filmernas innehåll och form användes för att framhäva främst representationen av colombianerna, men även skurken och hjälten.

Som metod användes en kritisk diskursanalys där begreppen denotation och konnotation var vägledande.

Analysen visade att filmerna reproducerade en redan etablerad kollektiv stereotyp bild av latinamerikaner, som inkluderar både Colombia och colombianer.

The purpose of the thesis was to analyse three action films; Collateral Damage from 2002; Clear and Present Danger from 1994; and Scarface from 1983, in order to see how Colombians are represented in these movies. The action genre comprises of different stereotypes where the hero and the villain are represented in conjunction to each other. The analysis is about the way the films content and form are used to uphold the representation of Colombians, but also the villain and the hero more generally.

Critical Discourse Analysis was used, as main method, and the concepts of denotation and connotation guided the analysis.

The main conclusion is that the three movies reproduced an already established collective stereotype of Latin Americans, stereotype that includes both Colombia and Colombians.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING.....	1
1.1 SYFTE & FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.2 BAKGRUND	2
1.3 DISPOSITION.....	4
2. MATERIAL & URVAL	5
2.1 Actionfilm som genre.....	5
2.2 Collateral Damage 2002	6
2.3 Clear and Present Danger 1994.....	6
2.4 Scarface 1983.....	7
3. TIDIGARE FORSKNING	8
4. TEORI.....	11
4.1 REPRESENTATION.....	11
4.1.1 Postkolonialism	11
4.1.2 Exploatering av den andra	12
4.1.3 Stereotypifiering	13
4.1.4 Genus & Representation.....	14
5. METOD & MATERIAL	15
5.1 DISKURSANALYS	15
5.1.1 Diskursteori och kritisk diskursanalys.....	16
5.1.2 Identitet och Gruppbildning	16
5.1.3 Genre	17
5.1.4 Diskurs och det visuella mediet	17
5.1.5 Denotation & Konnotation	18
6. TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	19
7. ANALYS	20
7.1 Landet Colombia som ett hot mot USA.....	20
7.2 Terroristerna och det farliga folket	23
7.3 Hjälten.....	25
7.4 Den hotfulla colombianska mannen	32
7.5 Den lömska kvinnan.....	37
8. SAMMANFATTANDE ANALYS OCH SLUTSATS.....	41
9. SLUTDISKUSSION.....	43
10. REFERENSFÖRTECKNING	45
10.1 BÖCKER.....	45

1. Inledning

Idén till min uppsats växte fram utifrån mina egna erfarenheter som colombianska, då jag ofta på grund av mitt utseende får redovisa vilket ursprung jag har. Jag är född i Colombia, är adopterad och har bott i Sverige större delen av mitt liv. Trots detta är det fortfarande intressant för främmande människor att tala med mig om Colombia och colombianer ur ett negativt perspektiv. Jag är EN individ, som på något sätt representerar en hel befolkning. Varför är det så viktigt att diskutera just dessa saker med en okänd person? Finns det något speciellt behov av att få någon form av bekräftande eller svar på vad som försiggår i detta hotfulla land? Var har man fått sina första intryck ifrån? Vad kommer den här negativa bilden av Colombia och colombianer ifrån? Mina första tankar går direkt till media och nyhetsrapporteringar om kidnappning, droger och inrikes konflikter. En annan tanke går till filmindustrin som säkert står för en hel del av reproduktionen av de olika stereotyper som vi kan se på biodukar världen över. De flesta har någon gång sett en Hollywoodproducerad actionrulle, med en actionhjärte som bekämpar det onda hotet. Oavsett om man vill det eller ej så har vi genom filmindustrin redan blivit matade med föreställningar om ryssar, afrikaner och kineser. I denna uppsats vill jag ta reda på hur colombianer representeras av Hollywood för att se om man kan spåra några av de frågor och föreställningar jag möts av i tid och otid.

1.1 Syfte & frågeställningar

Mitt syfte med denna uppsats är att ta reda på hur colombianer representeras i tre hollywoodproducerade actionfilmer *Collateral Damage* från 2002, *Clear and Present Danger* från 1994, och *Scarface* från 1983. Det vill jag ta reda på genom att ställa följande frågor:

- Hur framställs hjälten och ”den andre” i relation till varandra?
- Spelar representationen av colombianerna någon roll för filmens story, innehåll och form?
- Hur kan man förklara representationen med hjälp av postkolonial teori?
- Finns det ett tydligt genusmönster i filmerna?
- Hur representeras colombianerna i de tre filmerna?

1.2 Bakgrund

I boken *Bad neighbor policy* berättar Ted Galen Carpenter med en kritisk ton, om hur den politiska relationen mellan USA och Colombia har utvecklats och sett ut de senaste 40 åren.

Relationen mellan USA och Colombia har länge varit intim och centrerad runt droger, USA har ständigt haft ett starkt maktutövande i regionen. Den officiella ståndpunkten, det vill säga USA:s grundläggande policy och politiska diskurs, säger att USA i huvudsak försökt förhindra och stoppa flödet av illegala droger till landet från olika latinamerikanska länder. Trots år av ansträngningar mot droghandeln, så tyder USA's egna siffror på att drogflödet från Latinamerika är betydligt större nu än på mitten av 1980-talet. Droghandeln hade inte växt så mycket om det inte var för den ökade efterfrågan.¹

År 1989 myntades ett nytt budskap, ”The Andean initiative”, vilket innebar att USA var villiga att donera pengar och med militära resurser hjälpa de latinamerikanska regeringar som bad om deras hjälp.² Över en femårsperiod så hade USA donerat sammanlagt två miljarder dollar till Colombia samt till två andra sydamerikanska grannländer.³

¹ Carpenter, Ted Galen *Bad neighbor policy. Washington's futile war on drugs in Latin America*, 2003, s. 6-7.

² Ibid. s. 36.

³ Ibid. s. 38-39.

I början av 1990-talet utfördes ett samarbete mellan Colombia och Washington, tillsammans gjorde de ett tillslag mot två stora droggarteller i Medellin och Cali. Detta ledde till att de år 1996 lyckades avvärja de två ledande droggartellernas högsta ledare, som antingen sattes i fängelse, blev dödade eller lyckades gömma sig. Under den här tidsperioden blev Pablo Escobar, den mest våldsamma medlemmen av Medellins kartell, ihjälskjutet. Droggartellerna omgrupperades, blev mindre och svårare att lokalisera, det resulterade även i mer våld mot regeringen och oskyldiga civila.⁴

Sista året som president Bill Clinton var USA:s president donerade regeringen en summa på 1.3 miljarder dollar till ”Plan Colombia”. ”Plan Colombias” syfte var att stödja landets ekonomiska problem och ökat motståndet av narkotikahandeln, donationer från andra länder har varit låga. Mestadels av det USA donerat till Colombia har gått till träning av soldater, materiella ting och generell ekonomisk hjälp. Det sändes även 300 trupper till landet för att träna upp colombianska officerare.⁵

Den politiska situationen i Colombia är komplex, då regeringen är i konflikt med två vänsterradikala organisationer och en höger rörelse grundat av bönder⁶. Alla har blivit stämplade som terroristorganisationer av USA:s departement. Slutligen finns det de mindre narkotikainriktade organisationerna, som rättar sig efter regionens olika politiska positioner. Oroligheter och våldet har skövlade flera tusentals människors liv, miljontals har tvingats flytta både inom och utanför landet på grund av de inbördes konflikter som pågått de senaste decennierna.

Carpenter uppskattar att Colombia står för 80 % av kokainproduktionen, två tredjedelar av det konsumeras av USA.⁷

⁴ Ibid. s. 50-53.

⁵ Ibid. s. 57-60.

⁶ En av de två vänster radikala organisationerna som gjort ett tydligt ställningstagande mot regeringen är rörelsen the Revolutionary Armed Forces of Colombia (FARC), den andra är The National Liberation Army (ELN). I motsats till de tidigare nämnda organisationerna finns höger rörelsen The United Self-defense Forces of Colombia (AUC), grundat av bönder som känner ett direkt hot av gerillan.

⁷ Ted Galen Carpenter, *Bad neighbor policy. Washington's futile war on drugs in Latin America*, 2003. s. 60 -72.

1.3 Disposition

Efter detta inledande kapitel där jag har presenterat mitt syfte och mina frågeställningar, samt gett en kort bakgrund, presenterar jag filmerna. Jag ger en översikt av tidigare forskning, dess inriktning, resultat och hur studien förhåller sig till dessa. I kapitel tre skriver jag om teori, metod och material. Här tar jag upp centrala begrepp så som postkolonialism, som metod använder jag diskursanalys där begreppen denotativ och konnotativ analys är vägledande. Efter följer en beskrivning av mitt tillvägagångssätt, här diskuterar jag även kring mitt val av material och urval.

I kapitel fyra som är analyskapitlet, försöker jag svara på mina frågeställningar. I kapitlet finns det även en sammanfattning av vad jag kommit fram till. Kapitel fem består av en slutdiskussion kring mitt resultat och om eventuell vidare forskning.

2. Material & Urval

Som nämndes ovan består mitt material av tre actionfilmer: *Collateral Damage*, från *Clear and present Danger* och *Scarface*.

För att finna tre hollywoodproducerade actionfilmer tog jag hjälp av en databas på Internet vid namn "The Internet Movie Data Base". Där sökte jag på ämnesvalen actionfilm, thrillers och colombianer. Jag valde tre titlar på filmer där en var producerad på 80-talet, en på 90-talet och en på 00-talet. Tanken slog mig att det i dessa filmer kan vara tänkbart att finna möjliga likheter och skillnader. Jag hade inte sett någon av filmerna innan jag började studera dem, något som jag såg som en fördel, då jag inte heller hade några förutfattade meningar om filmernas handling. Dock ledde det till att jag relativt snabbt kunde konstatera att *Scarface* inte var lika givande att arbeta med, på samma sätt som med de två andra filmerna. Filmen innehöll inte tillräckligt med material för att kunna göra en fullständig analys på. Jag ansåg att filmen trots detta möjligtvis kunde fylla någon form av funktion, den har fungerat bra och har hjälpt mig att kunna reflektera över de andra filmerna. Jag kommer därför att utgå från *Collateral damage* och *Clear and present danger* i analysen, där *Scarface* spelar en mindre roll.

Actionfilmens karaktärer består av förhållandevis tydliga attribut som passar ihop med stereotypifieringen, med symboler som hjälten, skurken, den onde och den gode.

Att leta efter svenska filmer var inget som jag övervägde att göra eftersom det produceras relativt få filmer av den kategorin i Sverige.

2.1 Actionfilm som genre

Här följer tre korta presentationer av de actionfilmer som jag ska analysera i denna uppsats. Uppgifterna är tagna från IMDb⁸ där de beskrivs på följande sätt, med vissa undantag då jag lagt till information som behövs för min analys.

Actiongenren tog sin form i början av 70-talet, krigshjältarna i de amerikanska filmerna blev ersatta från att ha porträtterat soldater på de utländska slagfälten, till det nu mera moderna städer som Los Angeles och New York. Två städer som tidigare var mer typiska för svartvita filmer och gangsterfilmer. Det var ifrån de svartvita filmerna som genren actionfilm utvecklades.

Filmgenren utspelar sig oftast på en avlägsen tid och plats.⁹ Actionfilmen är en hopsättning av olika element; en del mytiska och andra rent filmiska. De element som

⁸ The international Movie database. <http://www.imdb.com/>

ofta förekommer i filmgenren är en hjälte som strider för rättvisa eller för lagen, då dennes familjemedlemmar eller bästa vän blivit mördad. Effekten av hjälten kamp eller frustration uttrycks i hämnd av något slag. Hjälten dras ofta med någon form av börda från det förflutna som han/hon måste leva med. Många filmer innehåller och gestaltas med hjälp av industriella miljöer, brutala slagsmål och visuellt ovanliga sätt att mörda någon på. Det förekommer även en uppsättning av imponerande vapen, explosioner, fall och krascher och en hemsk fördärvad fiende finns ofta med. I actionfilm är utredandet av brott inte lika viktigt som utplånandet av kriminella.¹⁰

2. 2 Collateral Damage 2002

Bandmannen Gordy Brewer lever tillsammans med sin son och fru i Los Angeles. En dag omkommer hans familj i en explosion mitt i staden. Gordy, som befinner sig på andra sidan vägen, bevittnar händelsen. Det är dessa bilder som får honom att bli hämndlysten. På nyheterna visar de bilder på Claudio, en colombiansk svartmaskerad man som kallar sig för ”The Wolf”, som säger sig vara ansvarig för dådet. Han vädjar till USA att låta Colombia vara ifred, och hotar den amerikanska befolkningen.

Gordy åker ner till Valencia i Colombia för att få tag på ”the Woolf” som är ledare för ALC-gerillan. Han märker att det inte kommer att bli så lätt. När en kvinna vid namn Selena och hennes son Mauro kommer i hans väg, måste han bestämma sig för hur mycket han är villig att bli som ”the Wolf” själv.¹¹

2. 3 Clear and Present Danger 1994

Jack Ryan heter huvudrollsinnehavaren som bor tillsammans med sin fru och två barn i Washington D.C. Han jobbar som systemanalytiker på CIA’s högkvarter i USA. En dag delegeras ett uppdrag till Jack som gör att han plötsligt befinner sig i en uppgörelse och maktkamp inom en colombiansk drokartell. Detta händer efter att presidentens nära vän blir mördad, antagligen i en hämndaktion för att han stulit pengar i samma veva som han tvättat pengar för kartellen. En av presidentens män övertalar honom att utföra en hemlig attack mot kartellen. Jacks chef, Admiral James Greer, blir sjuk och Jack tar över sin chefs roll på vita huset ovetandes om vad presidenten just påbörjat.

Felix Cortez är rådgivare och personliga säkerhetsövervakare åt Ernesto Escobeda. Ernesto vars pengar blev stulna är det högsta hönset i en stor kartell. Felix försöker spela

⁹ Lichtenfeld Eric, *Action speaks louder*, 2004, s. XV.

¹⁰ Ibid. s. 1-2.

¹¹ The international movie database. <http://www.imdb.com/title/tt0233469/plotsummary> 2008-12-01

på båda sidorna, han informerar Ernesto om CIA's planer mot honom, samtidigt som hans egna planer är att så småningom själv ta över Ernestos kartell.

James Cutter, presidentens internationella säkerhetsrådgivare, gör egna affärer med Felix. Han stänger, med presidentens vetskap, av kommunikationen med trupperna i Colombia, detta för att undvika att behöva stå till svars för sina handlingar. När Jack åker till Colombia för att rädda den hemliga truppen som blivit fast där nere, får han hjälp av befälhavare John Clark som redan befinner sig på plats i Colombia. Saker och ting blir än mer komplicerat, i slutändan står inte bara Jacks karriär i fara, utan även hans liv, i jakten att ta reda på vad som döljer sig bakom ett antal mystiska sammanträffanden.¹²

2. 4 Scarface 1983

Den här filmen är en nyinspelning av originalfilmen Scarface från år 1932. Tony Montana är en kubansk flykting som tillsammans med sin vän Manny immigrerar till USA. De börjar med varsitt deltidsjobb, en dag blir dem uppmärksammade av Omar Suarez som ger dem ett uppdrag att betala pengar till en grupp colombianer i utbyte mot knark. Affären med colombianerna går fel, Tony och Manny tar sig ur situationen och lyckas lämna platsen med pengarna.

Tony träffar droggungen Frank Lopez och faller för hans fru Elvira. Frank ger honom fler uppdrag och sakta men säkert ökar hans inflytande och en ihärdig jakt på pengar och status börjar. Dock blir det Tony som får betala det högsta priset för sin girighet.¹³

¹² The international movie database. <http://www.imdb.com/title/tt0109444/plotsummary> 2008-12-01

¹³ The international movie database. <http://www.imdb.com/title/tt0086250/plotsummary> 2009-03-28

3. Tidigare forskning

I min tidigare forskning har jag valt att se vad filmvetaren Deborah Shaw, presenterar i sina studier. Shaw har skrivit flera artiklar om latinamerikanska kvinnors författande och om latinamerikansk film¹⁴. Jag har även tagit del av författaren Charles Ramírez Bergs bok *Latino images in film*¹⁵. Boken har blivit citerad av många och används flitigt som tidigare forskning.

Först till Shawns artikel som heter "Individual and Collective Representations of Mexicans, Latinos, Anglo-Americans and African-Americans in Steven Soderbergh's *Traffic*".¹⁶ Shaw kan genom tidigare forskning konstatera att de starkaste och mest nämnbara attributen av 1900-talets latino och latinamerikanska filmatiserade karaktärer är produkter av rasistiska och ny-kolonialistiska diskurser som är övervägande stereotypiska och negativa. För att ge en tydlig bild så ska jag ge exempel på några av dessa attribut.

De manliga latinska typerna har identifierats som smöriga, banditer, gängmedlemmar, trögtänkta, pajaser, våldsamma gerillamedlemmar och från och med 70-talet som droghandlare. Kvinnorna har oftast varit begränsade till karaktärer som enbart porträtterat vackra exotiska eller mörka kvinnor. Shaw nämner att det finns ett flertal forskare som argumenterar för att USA genom åren dragit nytta av de negativa stereotypa bilderna av latinamerikaner i film, eftersom det gjort USA:s expansion i Mexico och beväpnade invasioner i andra latinamerikanska länder mer legitimt.

I artikeln undersöker Shaw i vilken grad filmens representationer lyckas utmana den traditionella hollywoodvisionen av Mexico och USA. Med tanke på att filmen är producerad på tidigt 2000-tal då man blivit mer medveten om känsligheten kring nationalitet och etnicitet, ville hon se om dessa ovanför nämnda stereotypa bilder av mexikaner och latinos är på väg att försvinna. Hon studerade även bilden av Afro-amerikaner, "vita helylleamerikaner" och deras relation till mexikaner och latinos genom filmens gestaltning av individuell och kollektiv etnisk och nationell tillhörighet.¹⁷

Shaws syfte med sin analys är att demonstrera att filmen *Traffic* använder sig av olika tillvägagångssätt, den utmanar rasierarkier och etniska kategoriseringar som karaktäriserar många kommersiella hollywoodfilmer. Hon analyserar representationerna

¹⁴ Shaw Deborah, "Traffic, Individual and collective representations of Mexicans, latinos, anglo- americans and African- Americans". 2005. *Quarterly Review of Film and Video* Vol. No.

¹⁵ Charles Ramírez Berg *Latino Images in Film, Stereotypes, subversion and resistance*, 2002.

¹⁶ Debrah Shaw.

¹⁷ Deborah Shaw, Artikel om filmen *Traffic- Individual and collective representations of Mexicans, latinos, anglo- americans and African- Americans*, 2005, s. 212.

genom att kortfattat beskriva olika scener utifrån de vinklar, riktningar och den filmteknik som används, hennes fokus ligger på etnicitet och nationell representation.¹⁸ I filmen *Traffic* förekommer det en mindre riktad rasistisk stereotypifiering, vilket tyder på att det görs framsteg i seriös Hollywoodfilm.¹⁹ Trots detta, lider filmen av en omedveten rasism och ny-kolonialism som följer Hollywoods traditionella representation av Mexico och mexikaner, som ett land och ett folk som är i behov av moral, politisk och institutionell vägledning av USA.

Berg i sin tur lägger stor vikt på förståelsen av ”den andre” som grundas i en postkolonial historik. I Hollywoodfilmer används stereotyper i representationen av den andre, i det här fallet studerar Berg stereotypifieringen av den ”mexikanska Bandidon”. Bandidon står som motpol till den modiga ”vita helylleamerikanen” som besegrar och skyddar sig mot den andre.²⁰

Den mediala stereotypa bilden är ett meddelande, ett meningsfullt tecken. Berg menar att bilden består av olika lager som delar skilda meningar. Ur ett semiotiskt och denotativt synsätt kan man säga att den filmiska bilden av en bandido betecknar de mest synbara av tecknet. För att kunna ge mening till bilden använder han ett konnotativt synsätt som ger djup och mening i det man ser. Han presenterar en intressant lista med konnotativ information, rubriker som innehåller det stereotypen framhåller, såsom ras, nationalitet, story, uppförande, psykologi, moral och ideologi.²¹ Liksom Berg kommer jag att göra en denotativ och konnotativ analys, han forskar i hur representationen av latins ser ut både på och utanför bioduken. I sitt resultat beskriver han hur statusen och rollsättningen av latinamerikanska skådespelare sett ut och ser ut i hollywoodindustrin, något jag inte har intresse av att studera i min uppsats.

Till skillnad från Shawn som analyserar en film från tidigt 2000-tal, så väljer jag att i huvudsak analysera filmer från tre olika decennier. Hon använder sig av den stereotypa bilden av mexikaner och latinos som redan finns. Mitt största intresse i Shawns analys är representationen av mexikaner och hennes avsikt att ta reda på huruvida dessa stereotypa bilder reproduceras eller ej. Hennes teoretiska perspektiv och hennes analys har också fungerat som en inspiration för mig. Självtänker jag se om jag kan urskilja specifika attribut hos colombianer, eftersom jag i mitt sökande efter tidigare forskning inte lyckats

¹⁸ Deborah Shaw Artikel om filmen *Traffic- Individual and collective representations of Mexicans, latinos, anglo- americans and African- Americans*, 2005, s. 213.

¹⁹ Deborah Shaw, s. 221.

²⁰ Charles Ramírez Berg. *Latino Images in film, Stereotypes, subversion and resistance*, 2002, s. 42.

²¹ *Ibid.* s. 40.

finna någon som fokuserar speciellt på colombianer. Mina studier lägger därför fokus på att försöka urskilja hur colombianer representeras i hollywoodfilm.

4. Teori

I detta kapitel tas problematiken upp om hur representationen av ”den andre” såg ut i den västerländska populärkulturen, hur kommer det sig och vad har det fått för konsekvenser? Här behandlas begrepp som postkolonialism, exploateringen av den andre, stereotypifiering, genus och representation. Dessa begrepp är ofta sammanlänkade vilket påpekas i min genomgång. Val av teoretiskt perspektiv hämtas också från den tidigare forskningen, där exempelvis Berg diskuterar kring stereotypifiering och betydelsen av ”den andre”.

4.1 Representation

Representation sammankopplar mening och språk, man ger mening åt saker genom att använda språket.²² Stuart Hall menar att det finns två slags representationsystem, den första där alla sorts objekt, det vill säga saker som man kan ta på, ingår. Den andra består av händelser och abstrakta saker, det är ett system av flera koncept som kan betraktas som en mental representation av de tankar om människor och platser som vi aldrig varit på. Utan dessa system skulle världen troligen inte vara meningsfull för oss. Vi använder oss av föreställningar om likheter och olikheter för att förstå relationer mellan olika koncept eller för att särskilja dem från varandra. Man kan säga att vi alla bär på olika konceptuella kartor, de som bär på liknande kartor delar i stort sätt samma kultur. Det är relationen mellan objekt, koncept och tecken som är fokus för produktionen av meningen i språket. Det är sammankopplingen av dessa tre begrepp som Hall vill kalla för representation.²³

Det är det senare nämnda representationssystemet som jag använder och hänvisa till som begreppet representation i denna uppsats. Detta representationssystem förekommer även i de diskursanalytiska mönster som presenteras i metodkapitlet.

4.1.1 Postkolonialism

Litteraturprofessorn Ania Loomba förklarar i sin bok om postkolonialism, att kolonialismen kan definieras som erövringen av och kontrollen över andra människors land och tillgångar²⁴.

”Kolonialismen har varit ett utbrett inslag i mänsklighetens hela historia”.²⁵

²² Stuart Hall. *Representation, Cultural representations and signifying practices*, 2001, s.16.

²³ Ibid. s.17-18.

²⁴ Loomba, *Kolonialism/Postkolonialism*, 2005, s. 24.

²⁵ Det romerska imperiet nådde sin höjdpunkt på 100-talet och härskade över de områden som sträckte sig från Armenien ut till Atlantkusten. På 1200-talet var det mongolerna som erövrade Mellanöstern och Kina.

Den moderna kolonialismen grundades parallellt med att kapitalismen uppstod i Västeuropa. Övergången till kapitalism i Europa hade varit omöjligt utan den koloniala expansionen. Rasstereotypen är inte enbart något påhitt av den moderna kolonialismen utan något som skapades redan under Antikens Grekland och Romariket. Det är dessa föreställningar om främlingar som de efterträdande européer anammat. I det medeltida och tidigmoderna Europa var kristendomen en klar utgångspunkt för kunskapen om hur man såg på världen. I bibeln stod det att vi alla var bröder av samma föräldrar. De svarta vildar och monster som fanns förklarades via bibeln vara varelser som av olika anledningar gjort gud ont. Den svarta hudfärgen kopplades samman med ättlingarna till Ham Noas hemska son med onskans krafter. I Europa ställdes kristna identiteter i motsats till olika religioner; i huvudsak var det islam som fick spela rollen som det främsta hotet mot kristendomen.

Religiösa skillnader blev en mätare och metafor för rasmässiga, kulturella och etniska skillnader. När den koloniala expansionen inleddes i Europa dök de gamla omarbetade fördomarna upp. Trots att de Europeiska koloniala projekten skilde sig åt tycks det ha utvecklats snarklika stereotyper av främlingar. Européer befäste och kartlade de utomeuropeiska folkens specifika karaktärsdrag genom en stereotyp och generaliserad bild av den andre.²⁶

4.1.2 Exploatering av den andra

Kortfattat kan man säga att västlänningarnas kontakt med Afrikas kontinent resulterade i kolonialism, imperialism och slavhandeln. I slutet av 1800-talet strömmade brittisk populärkultur med imperialistiska bilder av rasskillnader.²⁷

Kolonialismen och exploaterandet av Afrika producerade en explosion av populära representationer av imperialistiska bilder, som blev vanlig förekommande i brittisk reklam. I dessa presenterades den vite mannen som äventyraren som åkte till svarta exotiska Afrika. Det trycktes äventyrsnoveller, bilder i tidningar, kartor, det gjordes målningar och det skrevs officiella rapporter, på detta sätt gavs det imperialistiska

Mellan 1300-talet till och med 1700-talet hann Aztekernas rike etableras, Inkaimperiet var den största förindustriella stadsbildningen på de amerikanska kontinenterna.

Ett flertal kungadömen hamnade i södra Indien samtidigt som Osmanska riket inledde sin expansion i mindre Asien och Balkan. Den kinesiska härskardynastin välde överträffade allt vad den Europa någonsin hade skådat. Den moderna kolonialismen kan omöjligt bortses från dessa tidigare historiska förhållanden. Européerna tog sig till andra delar av världen och utövade nya koloniala betingelser. Något som de tidigare koloniala projekten aldrig lyckades med.

Loomba, *Kolonialism/Postkolonialism*, 2005, s. 24.

²⁶ Ibid. s. 18-19.

²⁷ Stuart hall. *Representation, Cultural representations and signifying practices*, 2001s, 239.

projektet en visuell form i populära medier, som gav en snedvriden bild av den egentliga relationen mellan det inhemska folket och immigranterna. Inte nog med det, bilden av den vita mannens äventyr i mörkaste Afrika blev hjälteförklarad och det trycktes bilder på olika produkter som såldes i hemlandet.²⁸

Vidare anklagades den afrikanska mannen för dess oförmåga att leva civiliserat. Afrikanerna sågs som bland annat kannibaler och djävuldyrkare. De påstod att det fanns biologiska skillnader mellan raserna. Rasdiskursen är konstruerad efter inhumana motsättningar mellan de ”civiliserade vita” och ”svarta vildar” båda raserna får uttrycka extrema biologiska och kroppsliga motsatser till varandra.

Den populära representationen av rasskillnaden under slavtiden talade för att slaverna ansågs vara lata av naturen, de var envisa och deras primitiva sätt att leva var brist på kultur. Det gick så långt att representationen av svarta på 1700-och 1800-talet togs förgivet och på så sätt naturaliserades²⁹

4.1.3 Stereotypifiering

Det utvecklades även stereotyper av de svarta, att stereotypifiera menas med att man skär ner på egenskaperna och skapar en förenklad karaktär. Stereotypifieringen av svarta populära representationer var såpass förekommande att serietecknare, illustratörer och karikatyr målare med några enkla drag kunde avbilda olika ”svarta typer” med hjälp av karaktäristiska drag som, stora läppar, krulligt hår, bred näsa och brett ansikte.

Stereotypifiering som ett begrepp är nödvändig i diskussionen av populära representationer av rasskillnad. Det är viktigt att man vet skillnaden mellan typifiering och stereotypifiering. Utan begreppet typifiering blir det näst intill omöjligt för människan att förstå världen. Hall menar att vi är beroende av ett ”system av representation” vi förstår praktiken i form av typifiering. Stereotypifiering är i sin tur en del av bibehållandet av en social och symbolisk ordning. Det sätts upp en symbolisk gräns mellan det normalt och det avvikande, det acceptabla och oacceptabla, mellan oss och dem.³⁰

Både Deborah Shaw och Charles Ramírez Berg drar kopplingar till postkolonialism, typifiering och stereotypifieringen i sina diskussioner om den andre. I deras forskningar krävs det någon form av förklaring till varför samhället ser ut som det gör, för att få förståelse för hur man sedan kan se det uttryckas sig i film. På liknade sätt kommer jag att

²⁸ Stuart Hall. *Representation, Cultural representations and signifying practices*. 2001, s. 240.

²⁹ Ibid. s. 243-245.

³⁰ Ibid. s. 257-259.

undersöka hur rasifierande stereotyper och andra etniska representationer framställs i de filmer jag analyserar.

4.1.4 Genus & Representation

I ett postkolonialt sammanhang står genus för en betydelsefull del i frågan om ras och etnicitet. Den västerländska feministiska teorins förutsättningar baserades på ”systerskap”, där kvinnan sattes i relation till den framträdande ”andre”, mannen.³¹ Kategorin kön är alltid beroende av den nödvändiga effekten av könsskillnader.³² Kvinnor kan både vara individuellt och kollektivt aktiv i sin egen gren lika så emot det, man kan säga att en kategori fungerar som en plattform med olika utgångslägen.³³ Till en början vittnade litteraturen om en generalisering som placerade alla kvinnor i en kategori. På senare tid har det uppmärksammats att kvinnor med olika ras-och klasstillhörigheter påverkas olika på grund av sina sociala och etniska bakgrunder, det förekommer även grenar av olikheter och mångfald inom de olika kategorierna. Tidigare har viss forskning och olika teorier vanligtvis centrerats runt kön, ras och etnicitet.³⁴

Ur detta föddes den svarta feminismen som uppmärksammar relationen mellan ras och etnicitet, utifrån feminismen. Deras kritik mot den vita feminismen var central i debatten, eftersom den vita feminismen bara såg saker utifrån sig själva och sina erfarenheter som vita kvinnor och det var den problematiken som den svarta feminismen ville lyfta fram. I forskningen om människan central fråga som rasism, något som troligtvis grundade historiska sociala strukturen där kvinnor alltid har blivit förtryckt av män. Detta betydde att svarta kvinnor var förtryckta av både män och vita kvinnor.

Något som var påtagligt i de vita feministernas kritik av den svarta familjen (afro-karibiska män) och föräldraskap var att den visade sig vara rasistisk. Med fördomar om asiatiska kvinnor som passiva och undergivna att de arrangerade bröllop och att de utförde omskärelse.³⁵

I min analys om hur ras/ etnicitet framställs kommer jag att ta hänsyn till att den vita och svarta kvinnan trots att de tillhör samma könskategori lever under olika förutsättningar. Och därmed särskilja på representationen av den amerikanska och colombianska kvinnan eftersom det visat sig att genus kan sättas i en kontext med olika rashierarkier och etniska sammanhang.

³¹ Anthias & Yuval-Davis, *Racialized Boundaries*, 1992, s. 96-99.

³² I uppsatsen använder jag begreppet genus för att belysa det sociala könet och därmed inte det biologiska.

³³ Anthias & Yuval-Davis, *racialized boundaries*, 1992, s. 107-112.

³⁴ Ibid. s. 96-99.

³⁵ Ibid. s. 1992, s. 100-101.

5. Metod & Material

5.1 Diskursanalys

Begreppet representationssystem som tidigare presenterades i teoriavsnittet påminner i stor utsträckning om begreppet diskurs. För att ge en bild av begreppet diskurs så kan man likna den med ordet kultur. Kultur är i sig ett brett ämne som kan innehålla allt från sång, dans, språk till religion och mat. Liksom ordet kultur kan en diskurs ha olika betydelse i olika sammanhang. Vi kan stöta på begreppet i vetenskapliga texter eller debatter, man kan säga att den generella bilden av diskurs innehåller ett språk som är format i olika mönster. Några av de teoretiker som forskat i ämnet presenteras i boken *Diskursanalys, som teori och metod*.³⁶ Först vill jag ge en övergripande bild av begreppet ”diskurs” för att sedan redogöra för hur olika forskare ser på ämnet. Diskursanalys kan man säga blir en analys av dessa mönster. I diskursanalysen är teori och metod sammanlänkade. Det finns ingen bestämd vision om hur diskurs ska analyseras, undersökningar görs inom det tvärvetenskapliga och diskursanalys passar in i olika sociala ämnen. Olika författare har utvecklat egna sätt att använda diskursanalysen och man har myntat egna uttryck och definitioner av begreppen ”diskurs” och ”diskursanalys”.

Vår världsbild och allt det vi har kännedom om är ett resultat av våra sätt att dela upp världen på.

Socialkonstruktionalism är ett gemensamt uttryck för en rad nyare teorier, kulturer och samhällen. Vad det gäller synen på språk och subjekt så delar de generella socialkonstruktionalistiska utgångspunkterna gemensamma drag mellan de tre diskursanalytiska tillvägagångssätten. De diskursanalytiska tillvägagångssätten som bygger på strukturalistisk och poststrukturalistisk språkfilosofi, hävdar att vårt tillträde till verkligheten alltid går via språket. Med hjälp av språket skapar vi representationer av verkligheten, den fysiska världen existerar, men den får bara betydelse genom diskurs.³⁷

I en analys kan det vara klokt att fråga sig ”hur konstrueras den sociala världen med dess subjekt och objektet”³⁸

³⁶ Marianne Winter & Jørgensen, Louise Phillips.

³⁷ Marianne Winter & Jørgensen, Louise Phillips, *Diskursanalys, som teori och metod*, 2000, s. 12-15.

³⁸ *Ibid.* s. 19-21.

5.1.1 Diskursteori och kritisk diskursanalys

Även Hall kan i sitt representationssystem se tecken som en betydande del i framställningen av meningen i språket.

För min analys har jag valt att se vidare på Ernesto Laclau & Chantal Mouffe som utvecklar sin teori genom att sammanfoga andra teoretiska begrepp. I grunden för detta ligger marxismen och strukturalism/poststrukturalismen. Tillsammans bildar de ett startskott för tankar om det sociala och en teori kring betydelse. I vårt sätt att tala sätter vi tecken i olika relationer till varandra och kan därmed ge dem nya betydelser. Diskursanalysens syfte är att beskriva de förlopp där vi kämpar om hur teckens betydelse ska se ut.³⁹

5.1.2 Identitet och Gruppbyggnad

Laclau & Mouffe är användbara för mig särskilt eftersom de har en teori om hur subjekt och individuell identitet, kollektiv identitet och gruppbyggnad skapas. Identiteter och kollektiva identitet är organiserade efter samma principer i samma diskursiva förlopp. I en diskursiv struktur är subjekt detsamma som subjektspositioner. Subjektet har fler identiteter beroende på vilka diskurser det ingår. I diskurser finns det alltid angivet vissa positioner som subjekten kan inta. Relationen mellan en läkare och patient kan ses som en sådan, där de olika positionerna har förväntningar på varandra. Läkaren har auktoritet och säger att patienten är frisk, patienten skall förhålla sig till vad läkaren säger även om denne själv inte håller med. I det fallet anses patienten överdriva.⁴⁰

I linje med poststrukturalismen och med detta exempel menar Laclau & Mouffe att en diskurs aldrig kan etablera sig helt och hållet, att den blir den enda diskursen som strukturerar det sociala, det är alltid flera och motstridiga diskurser som står på spel. I likhet med diskursen så är identiteten föränderlig.

Gruppbyggnad i sin tur kan fungera som en avgränsning av möjligheter. Det vill säga en ”svart” folkgrupp i Sverige identifiera sig nödvändigtvis inte enbart som ”svart” utan identifierar sig kanske snarare som läkare, taxichaufför, liberian eller homosexuell. Men i det svenska samhället kan de som inte är ”vita” bli likställda som enbart ”svarta” eftersom man likställer alla efter deras hudfärg. Det betyder att gruppidentitet fungerar genom att utesluta andra alternativa tolkningar.⁴¹

³⁹ Winter Jørgensen Marianne & Phillips Louise, *Diskursanalys, som teori och metod*, 2000, s. 32.

⁴⁰ Ibid. s 48.

⁴¹ Ibid. s. 49-53.

5.1.3 Genre

Ett angreppssätt som är centralt för min studie är genrer. Fairclough utvecklar sina teorier om diskurs i en annan riktning än Laclau & Mouffe. Han menar att en diskursordning består av diskurser och genrer, ett exempel på diskursordningar är mediernas diskursordning. Genrer är ett språk som är förbundet med och konstruerar en del av den bestämda sociala praktik, till exempel nyhetsgenre. Fairclough delar upp språkbruket i olika dimensioner som består av text en blandning av det språkliga och visuella, produktion och konsumtion och en social praktik. Analysen av diskursiv praktik fokuserar sig exempelvis på hur filmens textinnehåll och representation bygger på befintliga diskurser och genrer, och på hur åskådaren i sin tur tar till sig textinnehållet via befintliga diskurser och genrer.

5.1.4 Diskurs och det visuella mediet

Gillian Rose lärare i kulturell geografi beskriver diskursanalys utifrån Michael Foucaults metodiska tyngdpunkter. Diskurser betonas utifrån en mängd olika bilder, texter och händelser och alla dessa är tänkbara källor av en diskursanalys. Det är fördelaktigt att ha en vid syn på sina källor med så som t ex. konst, målningar och journalistik, ett brett utbud behövs för intertextualiteten av diskurs. När man bestämt en utgångspunkt och riktning att gå efter, är det viktigt att tänka på att de bilder eller texter man valt kan innehålla referenser till ytterligare källor som man kan ha nytta av.⁴² Man ska försöka att se på sitt material med nya ögon och flera gånger, så man inte missar detaljer som man till en början inte sett. Ur dessa detaljer i texter eller återkommande visuella bilder kan man hitta nyckeltema och göra en lista över dem. De olika teman kan handla om plats, kläder, filmsekvenser, klipp och musik och händelser som sociala konstruktionen av skillnader och makt regimer. Efter detta kan man gå igenom alla källor och koda av materialet varje gång ord från nyckeltemat dyker upp. Vissa ord kan även stå för samhällets värderingar och bestämmelser, men kan få olika meningar beroende på den ingångspunkt man intar. Det kan också vara bra att reflektera över vad som inte visas och vad som inte blir sagt i det materialet man har.⁴³

I uppsatsen krävs en analys av visuella texten därför är dessa diskursiva verktyg viktiga för min analys

⁴² Rose, Visual Methodologies, 2007, s. 145- 149.

⁴³ Ibid. s. 146- 165.

5.1.5 Denotation & Konnotation

Ytterligare två begrepp som är användbara för min uppsats är en denotativ och konnotativ analys. De kommer främst från semiotiken men kan användas i en diskursanalys. Semiotik menas, studien av ”tecknet”. Det finns många olika analytiska tyngdpunkter inom semiotiken, trots detta så är det mest betydande verktyget tecken. Den mänskliga kulturen är uppbyggd av tecken, som folk har fullt upp att ge mening åt, på så sätt finns det en koppling mellan tecken och till det språkbruk Hall tidigare nämnt. Tecken diskuteras också, under rubriken diskursteori och diskursanalys.

Simon Lindgren menar att en denotation beskriver tecken som är lätt att tyda, det vill säga är allmänt tydliga. ”Deigeis” är ordet för en samlad denotativ beskrivning av en bild. Konnotativa tecken är meningsskapande och ger ett djup i det man ser, beroende på vilken nivå analysen görs på.⁴⁴

⁴⁴ Lindgren, Populärkultur, *teorier, metoder och analyser*, 2005, s. 82-84.

6. Tillvägagångssätt

Metoden som användes i den här undersökningen är en diskursanalys av ett urval Actionfilmer. Till en början läser jag litteratur i form av tidigare forskning av representationen av latinos i Hollywoodfilmer och mer faktabaserat information om förhållandet mellan USA och Colombia. Filmmaterialet hade jag lagt in på min dator för att få en bättre kontroll över uppspelningen av materialet. Det gjorde att jag vid behov kunde pausa och spola tillbaka vissa scener. Först såg jag på filmerna och noterade samtidigt vad som hände i storyn, när filmen bytte miljö, när det kom in nya karaktärer och när det hände något av betydelse. Jag var väldigt uppmärksam på vad filmens olika karaktärer sa om varandra, även hur de representerades utseendemässigt, med kroppsspråk och ansiktsuttryck. Jag tänkte även på plats, musik och noterade dialoger mellan karaktärerna allt det här användes i den denotativa analysen av varje film. Jag valde sedan ut relevanta beskrivningar från denotationen och såg på filmerna ytterligare några gånger för att hitta tecken och förklaringar, detaljer och som sedan skulle passa i den övergripande konnotativa analysen. Som riktlinjer för själva analysen delade jag upp teman i olika rubriker för att göra det lättare att hänga med. För att få en bättre struktur i analysen och slutsatsen med att svara på frågeställningarna, använde jag mig av de olika temapunkterna som en mall till varje fråga.

För den konnotativa analysen krävdes förståelse av teorikapitlet, den postkoloniala bakgrunden som förklarade den historiska bakgrunden och rasialiseringen av den andre, begreppen typifiering och stereotypifiering, hjälpte mig att förstå hur och varför stereotyper behövs och används i actiongenren. Metodkapitlet stod för olika diskursanalytiska metoder, teorier om språkbruk och hjälpmedel som bland annat visade hur man kunde översätta det visuella till text.

7. Analys

I det här kapitlet görs det en konnotation av denotativa stycken från varje film. Analysen är uppdelad i fem olika teman: Landet Colombia som ett hot mot USA, terroristerna & det farliga folket, hjälten, den hotfulla colombianska mannen, och den lömska kvinnan.

Under varje tema sammanfattas filmernas gemensamma och tydligaste nämnare, efter det följer olika exemplifieringar.

7.1 Landet Colombia som ett hot mot USA

Den genomgripande känslan från filmerna är att USA är utsatt för ett hot. Hotet mot USA kan se ut på olika sätt, här är ett exempel från filmen *Collateral Damage*. Huvudpersonen Gordy har precis förlorat sin familj i ett bombattentat och befinner sig hemma med TV påslagen. En reporter berättar att de troligen fått tag på ett videoband från samma person som utlöste bomben.

I TV:n ser man att det sitter en mörklädd gestalt vid ett bord. På bordet står en lampa, det hänger en glödlampa från taket, på väggen bakom gestalten hänger det en flagga med färgerna gult, blått och rött. Till vänster om den flaggan hänger en grön flagga med ett rött och svart motiv. Mannen som har svarta kläder och maskerat ansikte talar till det amerikanska folket och säger sig representera Colombia. Gordy sätter sig ner och tittar koncentrerat på TV:n. Mannens röst är förvrängd, han hotar USA och medger att bombattacken i Los Angeles var en aktion i självförsvar och en varning till USA. På TV-skärmen får man se en närbild, flaggan bakom mannen har ett vitt märke som det står ALC på och under texten är det ett kryss. Framför honom ligger en grå bok, han rör på händerna samtidigt som hon pratar. Gordy tittar på TV:n och suckar, mannen säger att amerikanerna omedelbart ska försvinna från landet.

Mannen som syns i TV-rutan säger sig representera Colombia, det betyder möjligtvis inte att alla i Colombia står för det han säger och gör, men intrycket av att det skulle vara så blir fortfarande starkt. Maskeringen och den förvrängda rösten fungerar som ett skydd mot att bli identifierad, rösten tycks även framkallar ett visst obehag. Den Colombianska flaggan som är upphängd bakom honom är troligen väl placerad. Det gäller även den gröna flaggan som hänger där, som en symbol för hans tillhörighet av ALC-gerillan, som

är en colombiansk organisation. Sättet som scenen gestaltas på gör att Colombia upplevs som ett land som utgör ett stort hot mot USA. Den här upplevelsen förstärker känslan av att USA:s närvaro i Colombia är legitim och att USA:s handlingar utförs av ett land under hot.

Ytterligare ett exempel på det yttre hotet kan man se i *Clear and present danger*. Filmen börjar med att presidentens nära vän blir mördad av två colombianer på grund av en ouppklarad drogaffär. Det framkommer tydligt att USA:s president är missnöjd över regeringens 30-åriga misslyckade med att lösa problemet med droghandeln in Colombia. Presidenten anser att Colombia är ett direkt hot mot nationen.

Ur en scen från filmen som utspelade sig på statens Department, Dulles Annex, får man höra hur en man uttrycker sitt förakt på följande sätt "Du kan inte förhandla med terrorister, gerillan vill inte ha någon fred, det enda de vill göra är att sälja kokain". Strax efter detta utlåtande får man i filmen se hur det i hemlighet skickas ner en grupp soldater till Colombia. I den här scenen får man se hur ett par soldater med gevär och kamouflagekläder gömmer sig i ett buskage för att spionera på några colombianer.

Genom en kikarlins ser man fyra män röra sig vid sidan av ett vitt flygplan som står under ett stort skjul. En av männen har blå jeans en beige jacka och ett gevär i famnen. En annan man lyfter upp en vit pulverkudde och rör sig mot planets mitt, en tredje man tar emot högen vänder sig om och placerar den i planet. I en närbild ser man något grönt och bevuxet som rör sig på marken, i nästa ögonblick ser man gestalten framifrån. Under buskaget ligger en man som ser sammanbiten ut han och håller ett gevär i båda händerna. Han hasar sig sakta framåt längs marken, och blickar upp mot männen som rör sig vid planet, de pratar med varandra stänger dörrarna och går iväg. En bit bort kliver en man in i en röd lastbil och åker iväg. En kamouflerad man tar upp en walkie talkie och säger "Knife här, vi är redo". Klippet växlar till en bild på en stadsmiljö och en inåkning på ett större höghus. En man med ljus hår och blå skjorta går fram och sätter sig på en stol han tar upp telefonluren och svarar. "knife, det här är Variabel. Du hörs klart och tydligt". Han sitter framför ett avlångt bord med en dator på. Den röda lastbilen åker förbi och iväg, en av de kamouflerade männen gör ett tecken med sina fingrar, en man rör sig framåt och springer till flygplanet. Han tar upp ett fyrkantigt föremål som han fäster på flygplanets vänstra cylinder och springer tillbaka. Mannen med walkie talkie säger "nu

är kycklingen i grytan” mannen i ljusblå skjorta svarar genom att säga ”koka den”. Den kamouflerade mannen tar fram en fyrkantig svart box och drar upp en antenn, blickar framåt och trycker på en av de röda knapparna. I nästa ögonblick ser man hur planet och skjulet exploderar, det bildas stora rökmoln och eldmoln.

De amerikanska soldaterna befinner sig i Colombia och har blivit utrustade med sprängmedel, för att kunna utplåna den organiserade brottsligheten som pågår i Colombias djungel. Beslutsamheten är påtaglig då det i nästa klipp tydligen inte spelar någon roll om någon får sätta livet till för att de ska få stop på kokainproduktionen som pågår i en källare undermarken.

I en annan scen får man se att de soldater som tidigare sprängde planet står med varsitt gevär i djungeln, en utav dem kliver med sin ena fot på något som knarrar.

Soldaten tittar ner på sina fötter, han höjer upp ena handen, samtidigt ser man hur två andra beväpnade män reagerar på hans rörelse. Han skyfflar bort gräset framför sig med sin fot, en brun yta visar sig.

På olika långbord ligger det ett flera fyrkantiga pulverkuddar och över borden hänger lampor. Miljön är mörk, dunkel och lite dimmig, man hör folk prata med varandra. Den ena maskerade mannen gör ytterligare ett tecken åt de andra som börjar röra sig mot olika riktningar. En man med hästsvans tar tag i en trädstege som står lutat mot en vägg och börjar klättra uppåt. I en annan bild så ser man i förgrunden hur en växtbeklädd lucka öppnas sig. I bakgrunden skymtar man tre maskerade män med gevär. Mannen med hästsvansen tittar upp ur luckan och blir genast skjuten. En annan man i jeansjacka och hästsvans kommer upp ur luckan och börjar skjuta med en kulspruta. De kamouflerade männen skjuter tillbaka samtidigt som den ena av dem utropar ”bomba!” Där nere sitter folk nedhukade med vapen i händerna. En kamouflerad man plockar fram en handgranat och ropar ”nu smäller det!” han drar i avlösaren och kastar ner den i luckan, den landar på marken. Människorna som befinner sig i källaren försöker ta sig så långt ifrån bomben som möjligt. De kamouflerade männen ropar att de måste röra på sig och springer där ifrån. Bomben exploderar och männen kastar sig ner till marken. Explosionen orsakar stora eldslågor, stora gråa rökmoln växer fram, och man hör hur materialet knakar och går sönder.

Produktionskällaren försvinner och de amerikanska soldaterna har lyckats med två av sina försök att utplåna en illegal verksamhet.

7. 2 Terroristerna och det farliga folket

Den övergripande bilden ger en känsla av att Colombia och det colombianska folket präglas av en rädsla. Det har uppstått olika organisationer i landet, några organisationer producerar kokain ute i djungeln och på andra avlägsna platser eller är våldsamma brottslingar. Så fort filmernas huvudrollsinnehavare sätter sina fötter i Colombia skapas det en känsla av att dem är vandrande måltavlor. Som om dem när som helst kan utsättas för någon slags attack av den colombianska befolkningen.

I *Clear and present danger* får man ett intryck av detta, speciellt i scenen då Jack anländer till Bogotas flygplats i Colombia.

Ett vitt privatplan rullar fram på en flygplats, på planets båda sidor åker det två fordon de är bemannade av beväpnade män med mörka uniformer. Jack sitter i planet och tittar fundersamt ut genom planets fönster. Utanför står en kvinna, hon ropar "dr Ryan" och viftar med handen. Jack kliver ner för flygplanstrappan han håller sin kapp, väska och en tidning i ena handen. Kvinnan som har brunt hår en röd tröja, en svart kavaj och svart kjol på sig, ropar på Jack och viftar med handen. På varsin sida om henne står två kostymklädda män med solglasögon. Bakom dem står två stora vita kombibilar med tonade rutor. Jack fortsätter att gå framåt i profil, i bakgrunden finns en stor gul vägg med en stor vit skylt på där det står med stora bokstäver "Puente de avlacion de Bogota". Jack går fram till kvinnan, de skakar hand med varandra samtidigt som hon säger "Jean Fowler, DEA, första gången du är i Bogota?" Jack nickar instämmande, i samma ögonblick säger hon "stå inte här och låt folk sikta på dig. Du har ju just kommit hit". Jack ser förvirrad ut och kliver in i bilen.

Man kan förstå att Jean vill se till så att Jack inte utsätts för någon onödig fara genom att stå på flygplatsen för länge. Man får känslan av att det finns ett yttre hot som iakttar Jack och som när som helst kan skada honom.

En annan bild av att det skulle finnas en rådande rädsla i landet, gestaltas i en scen då Gordy kommer till Colombia, då han redan är jagad och efterlyst av den colombianska kartellen.

Gordy bär en stor säck på ryggen och kliver på en buss i Valencia, plötsligt bromsar bussen och chauffören vänder sig om till passagerarna som är colombiansk lokalbefolkning och ber dem att kliva av bussen. Folk börjar resa på sig och musiken förändras. Gordy frågar en tjej på spanska om hon vet vad som händer, tjejen som ser ut att vara i 17-årsåldern, pekar ut mot fönstret och svarar på engelska att det pågår en vägblockering längre bort. Han frågar henne på engelska och undrar vad de letar efter, hon svarar och säger att dem letar efter vem som helst som inte tycker om dem. Män, barn och kvinnor hjälper varandra ut ur bussen som är full av packning på taket. Vägblockeringen består av beväpnade män som riktar sina vapen mot Gordy och folkmassan som springer av vägen och in mot växtligheten. Lite längre bort vid vägkanten står folk uppradade, några har händerna över huvudet medan de blir visiterade av beväpnade män.

I scenen ovan får man bevittna hur de beväpnade männen som själva är colombianer terroriserar och förtrycker sitt eget folk. Dessa bilder ger en känsla av att den organiserade droghandeln och brottsligheten föder inrikes konflikten och kaos, som är svårt för landet och befolkningen att ta kontroll över.

Att inte ha kontroll över vissa saker kan få varenda människa att känna frustration och Claudio tycks känna sig frustrerad i följande scen. Claudio har misshandlat Gordy tillfångatagit och placerat honom i ett dunkelt skjul. Claudios fru Selena sitter i skjulet och pratar med Gordy samtidigt som hon plåstrar om honom. Selena är samma kvinna som Gordy träffade nere i byn i anslutning till att han blev arresterad av den colombianska polisen.

Claudio kliver in i skjulet där han ser sin fru vid Gordys sida, med en bestämd röst ber han henne att lämna rummet.

Claudio skruvar på sig och säger frågande till Gordy, "brandman?" Gordy svarar med att säga "en ynkrygg, som dödar kvinnor och barn" Claudio pekar mot Gordy med högerhand och säger "ni amerikaner är så naiva, ni ser en person med ett vapen på nyheterna, ni byter kanal, men vad ni aldrig frågar er är, varför behöver en person ett vapen, varför?...för ni tror att ni är de enda som har rätt att strida för självständighet " Gordy tittar upp på Claudio och svarar " rätt till självständighet, att döda min fru och min son?"

Claudio ser nonchalant ut, har händerna på sidorna, går fram till Gordy hukar sig ner och säger "jag känner igen ditt ansikte från Los Angeles, det var ansiktet av en man som räddar liv, nu är ditt ansikte är förändrat... tror du att din son och fru skulle känna igen dig nu?" Gordy svarar med att säga "jag känner igen ditt ansikte också...ditt leende, precis innan du dödade dem" Claudio ser oberörd ut. Gordy ser bestämd ut och säger "du ska få betala för det" han upprepar meningen en gång till, Claudio ser fortfarande oberörd ut och svarar med att säga "nå [...] vad är skillnaden mellan dig och mig?"

Gordy sänker blicken, är tyst några sekunder, och säger sedan "skillnaden är... att jag bara ska döda dig" Claudio ser lite förvånad ut samtidigt som han flinar och skakar på huvudet. Han klappar Gordy på ena axeln och riktar en knytnäve mot hans vänstra kind. I förgrunden syns ryggen av en grönklädd man som står med ett gevär i handen. Claudio höjer handen och svingar den mot Gordy som får slaget i ansiktet. I nästa sekund kliver den grönklädda mannen fram mot Gordy och slår honom med geväret i magen. Han slår tillbaka så att den grönklädda mannen faller ner mot golvet, han slår sedan Claudio i skrevet. En ytterligare grönklädd man kommen in genom dörren, han börjar slåss med Gordy som slutligen faller ner på marken, mannen med geväret siktar mot honom men Claudio säger ifrån.

Claudio ifrågasätter Gordys motiv till hämnd, och vill på något sätt jämföra de två med varandra. Claudio verkar ha en medvetenhet om att det i USA redan finns en stereotyp bild av honom som en hjärtlös mördare och terrorist. Han talar om rätten till självständighet och refererar inte till sin egen etnicitet som colombian. Utan generaliserar bilden av en man med pistol, för att öppna ett vidare perspektiv på det problem han vill belysa. För ett ögonblick får man se en sida av Claudio, där han försöker kommunicera och göra en poäng av sin kamp. Gordy verkar förvånad och verkar tycka att Claudios resonemang är obegripligt. Han är inställd på hämnd och ser honom enbart som en mördare som inte ska få gå fri.

7. 3 Hjälten

Hjälten är en vit man, hans godhet framställs i relation till den onda skurken. Han är en kärleksfull man med fru, barn och ett ansvarsfullt och respekterat jobb. Han tjänar samhället eller regeringen och är en vit helylle-amerikan. Han är väldigt envis och kämpar för sin nation, rättvisa och upprättelse.

I den inledande scenen ifrån *Collateral Damage* får man först se en sort eldhav blossa upp, i bakgrunden skimtar gulklädda brandmän med slangar. Gordy är Brandman och befinner sig i detta skede i ett bostadshus.

Olika röster hörs i bakgrunden och man ser folk springa förbi samtidigt som de skyddar sina ansikten från elden. Brandmännen går i motsatt riktning, Gordy hör hur en kvinna ropar på hjälp. Han börjar springa uppåt och mot kvinnans röst. Gordy har en yxa i ena handen och tar skydd från elden med den andra. Mitt framför honom dyker ett stort hål upp i golvet, en kollega står i bakgrunden och ropar på honom. Han hoppar över det stora hålet, missar, landar vid kanten men hugger tag med yxan i golvet och det är med hjälp av den som han kan hasa sig upp. Man hör eldens lågor och Gordy går långsamt mot rösten. På golvet ligger en människa som visar sig vara en äldre kvinna. Han ställer sig över henne, tar av sig sin hjälm och syrgasmasken som han placerar på hennes ansikte samtidigt som han ber henne att andas. Han lyfter upp henne vänder på sig och bär väg med henne till hålet i golvet. Där nere står det ett par andra brandmän som tar emot den äldre kvinnan.

Yrket brandman kan ses som ett respekterat och betydelsefullt yrke, samtidigt som man är modig och räddar liv utsätter man sig för fara. Det kan vara bra att ge en rollkaraktär olika sidor, för publiken att relatera till. Trotsa att han spelar hjälte i filmen så finns det tillräckligt med intryck som skapar känslan av honom som en av oss. Hans roll som brandman förmedlar en känsla av godhet. Han har även en roll som familjefar, det porträtteras i den här scenen då han sitter och leker med sin son, det är tidig morgon, hans fru har precis vaknat och hon kliver in i rummet där de sitter.

Gordy sitter på golvet och håller ett grått leksakflygsplan i handen han pratar med sin son som sitter på hans högra sida. Han håller fram leksaksflygplanet, som pojken tar tag i. Kvinnan kommer in i rummet och säger "god morgon" Gordy ler och svarar "god morgon" pojken som håller i flygplanet ler och kollar på kvinnan och säger "mamma kolla vad vi gjort tillsammans". Han lyfter upp sonen samtidigt som kvinnan går fram mot pojken och säger att "den är så cool".

I den här scenen vill man skapa en stämningsfull känsla, här presenteras hans familj och hans ena roll som familjefar. I nästa scen står Gordy i badrummet och duschar med sin son i famnen, det är samma morgon. Den här dagen är pojken lite sjuk så hans mamma ringer och försöker få en tid hos doktorn.

Gordy håller pojken med sin ena hand samtidigt som han sjunger och smörjer in honom i tvål. Pojken räcker ut tungan och gör ljud för sig. I bakgrunden ser man hur kvinnan är på väg mot dem i duschen, hon håller en vit telefon i handen och öppnar dörren till duschen med den andra. Hon tilltalar Gordy genom att säga "hey, doktor bob är ledig halv tolv, jag måste vara på sjukhuset tolv så jag kan lämna honom, kan du hämta upp honom?" som svar får hon ett "ja" och de båda nickar.

Nu hoppar vi från början, till några scener i av slutet ur filmen *Collateral Damage*. Det är i dessa scener som den andra sidan av Gordys hjältemod gestaltas. Han upptäcker även förödande saker som han tidigare inte gjort.

Gordy övertalar Selena att följa med honom till USA för att peka ut "The Wolf", hennes man som hon vet har planerat ett bombattentat någon stans i Washington D.C. Hon har precis angivit honom och platsen som han kan tänkas attackera. Hon sitter på en stol och ser fundersam ut innan hon ber om att få gå på toaletten. Innan hon går vill hon ta med sig sin son, men han vägrar att följa med.

Hon tar ett steg framåt och klappar en gång med båda händerna framför sonens ansikte. Gordy tittar upp på henne tar tag i pojken och säger "han kommer att ha det bra här med mig" hon ser förvirrad och väldigt fundersam ut. Hon vänder sig om och följer med kvinnan bort.

Gordy ser sig om efter henne och vrider på sitt huvud så man ser det i profil, musiken kryper fram och när man ser att Gordy får syn på en bild av Claudio som hänger på väggen, hörs musiken mer. Han reser sig upp och fokuserar sin blick framåt, han svarar inte på tilltal, han bara forstsätter att röra sig framåt. Rösten från Claudio spelas upp i bakgrunden och på väggen hänger stillbilder från den videon som tidigare visades på nyheterna. Man ser en tillbakablick på Claudio när han klappar en gång med båda händerna. Rörelsen upprepas ytterligare en gång och den här gången klipps den ihop med den rörelsen som Selena nyss gjort mot deras

son. Gordy vrider sakta på huvudet och vänder sig om, han börja springa ut från rummet.

Precis i det här ögonblicket inser Gordy att det finns en koppling mellan den gesten som både Claudio och Selena gjort. Varje tillfälle då handklappen inträffar tycks symbolisera någonting. Med tanke på Gordys reaktion verkar det betyda att något ont är på väg att hända, eftersom han plötsligt börjar springa. I nästa klipp se man hur kvinnan visar vägen för Selena och följer med in på damtoaletten, Selena står lutad över det gemensamma handfatet, vänder sig om och slår ner kvinnan. Kvinnan faller ner till marken, Selena böjer sig ner och vrider av nacken på henne.

Hon böjer sig ner och tar hennes pistol, passerkort, mobiltelefon och försvinner ut ur rummet. Strax därefter rusar Gordy fram och öppnar dörren till damtoaletten, kvinnan ligger på golvet. Han vrider på sig och ropar samtidigt på Selena, hon går längs en korridor och håller i en svart mobiltelefon. Hon vänder sig om och ser oberörd ut, i takt med musiken växlar klippet över till en svartvit närbild på en blond kvinna som håller en svart mobiltelefon. Hon vrider på huvudet och man ser en polisman med solglasögon och hjälm passera kvinnan som sitter på en uteservering. Hon börjar knappa på mobiltelefonen som hon har i sin hand. Klippet återgår till färg. Selena går in i en hiss, det står redan en kostymklädd man i den som tittar på henne. Gordy springer efter och hissdörrarna slår igen precis framför honom. Hon slå ner mannen som står bredvid henne och tar upp en mobiltelefon. Gordy ropar och ber henne att öppna dörren. Man ser ett svartvitt klipp på hur leksaksdinosaurien ligger på bandet vid ingångens tullkontroll, och att Selena plockar upp den. I nästa klipp ser man hur pojken tar upp dinosaurien ur sin väska och att ögonen börjar lysa rött. Selena står med mobiltelefonen i sina händer och knappar in några siffror. Gordy springer tillbaka in på kontoret och ropar "det finns en bom här inne" han tar tag i pojkens leksak samtidigt som han ber pojken att krypa ner under bordet. Han tar upp en silverportfölj med den andra handen, människor runt omkring honom duckar och hukar sig ner. Man ser en närbild på en mobiltelefon där olika siffror knappas in, för varje knapptryck hörs en ton. Gordy svingar portföljen upp i luften som krossa glastaket, innan han svingar ut leksaksdinosaurien samma väg, ser vi ytterligare en bild på knappsatsen och hur knappen "clear" blir nedtryckt. Leksaken flyger

i lyften och man ser hur den exploderar, Gordy ger från sig ett stön och kastar sig ner på marken. Utifrån ser man hur byggnadens övre del brinner. Selena springer ner för flera trappor och hamnar slutligen i källaren, där sitter Claudio och väntar på en motorcykel som dem åker väg med.

En av de saker som Gordy inser är att Selena och kvinnan med blont hår är samma person, hon var tydligen delaktig i bombdådet som avlöstes med hjälp av mobiltelefonen. Hon är även medveten om att Claudio befinner sig i samma byggnad, blir därmed medbrottsling och ytterligare en person för Gordy att bekämpa.

Gordy funderar på vad han ska göra för att komma åt dem, han hittar en yxa och gör några hål i ett par tjocka rör som går längs väggen.

Gordy som ser sammanbiten ut följer motorcykeln med blicken. Selena tar fram en pistol ur sin ficka hon ser illsken ut och riktar den mot Gordy, han ropar "det är över" hon svarar med att säga "det är aldrig över". Hon avfyrar några skott mot honom, han vänder på sig och springer. Hon avfyrar ett skott som utlöser ett blått sken och bakom dem blossar en stor eld upp. Dem glider av motorcykeln och hamnar på golvet [...] Det är dammigt och rökigt, Selena dyker upp skriker och kastar sig på honom. Hon sparkar honom flera gånger, Claudio reser sig upp och ger honom ett slag med sin knytnäve. Han får ett slag tillbaka, Selena hoppar på honom bakifrån, då svingar han iväg henne in i en kontrollpanel som går sönder och dödar henne med elektriska stötar. Claudio ser vad som händer skriker och attackerar Gordy med ett föremål av plåt. Han faller till marken och blir slagen flera gånger, Gordy kryper iväg. Claudio tar fram en mobil ut fickan, man hör att han trycker på knappsatsen. Han tittar ner på Gordy och säger "innan du dödar mig" Man ser en hand som sträcker sig efter ett rör, i nästa ögonblick skriker Gordy "nu!" och svingar en yxa som sätter sig i Claudios bröst han stönar och faller baklänges mot en vägg, han har öppna ögon och han faller mot marken. Gordy reser sig och plockar upp mobilen, han ser eftertänksam ut och faller ihop den. Han tittar på Claudio som ligger livlös på golvet, Selena lika så. Musiken som tidigare varit dyster spricker upp i stråkar. Klippet växlar till utomhusmiljö och man ser Gordy dyka upp framför byggnaden, runt omkring honom går folk omkring en ambulans sirener och brandbilar står placerade vid huset, han går med bestämda steg. Han pratar med en polis och säger "det är över" och frågar efter

pojken, polisen pekar framåt och säger "där är han" pojken springer fram till Gordy, han plockar upp honom i sin famn. I bakgrunden hörs olika speakerröster som rapporterar om det som hänt, bland annat att "presidenten personligen kommer att räcka fram en medalj till Gordy, en medalj för frihet den högst ansedda medaljen som en civilperson kan få" samtidigt lyfter Gordy in pojken i en svart bil, sätter sig själv och stänger dörren. Bilen börjar rulla iväg.

Gordy mördar både kvinnan och mannen, han tar sig från platsen och dyker upp utanför huset. Speakerrösten som hörs i bakgrunden förklarar att Gordys agerande så gott som gör honom till en hjälte som gjort nationen en stor tjänst. Ännu en gång får man bevis på att det är skillnad mellan Claudio och Gordy. Claudio placerar en bomb i centrala Los Angeles och mördar Gordys familj genom att just dem råkar befinna sig på fel plats vid fel tidpunkt. Gordy mördar pojkens familj genom självförsvar och omhändertar därefter pojken som nyss blivit föräldralös.

I filmen *Clear and present danger* är det Jack som spelar huvudrollen som hjälte. I det här klippet uttrycker hans medarbetare James Cutter, sina åsikter om Jacks karaktärsdrag som också kan ge en bild om hur Jack kan uppfattas.

Samtidigt som dörren öppnas säger en röst "Ryan... ofattbart" två män kliver in i ett rum den ena håller i några papper, ställer sig vid ett skrivbord och svarar "är han svår att jobba med?" "han är rena scouten" James ser besvärad ut och säger "en jäkla scout med sin lojalitet, renhårighet och sina råbandsknopar." den andre mannen sätter sig ner i en vinröd stol och svarar "håll honom utanför" James vankar fram och tillbaka samtidigt som han säger "det blir svårt med hans position" "varför?, vad ska han få reda på?" han svarar genom att säga "inget".

Jacks medarbetare James verkar missnöjd över att få jobba med honom, eftersom det blir mer besvärligt att mörklägga den hemliga expeditionen i Colombia som han planerat. Jack liknas troligen med en scout på grund av att han framställs som ärlig och lojal som exempelvis i en scen som utspelar sig i filmen. Jack fattar beslutet om att ta hem soldaterna som blivit lämnade i Colombia för att dö. Eftersom soldaterna befinner sig ute i djungeln blir Jack tvungen att köpa en helikopter för flera miljoner, oavsett hur mycket

det kan tänkas kosta så är han fast besluten om att få hem männen. Det tyder på att han även är våghalsig och är modig nog att sätta livet till.

Jack och hans kollegor blir eskorterade i tre vita bilar runt omkring dem kör poliser på motorcyklar. Plötsligt dyker en organiserad brottslinga upp utklädda till en säkerhetspolis på motorcykel.

Bilarna åker in på en smal väg, motorcyklisten tittar upp mot hustaken, där uppifrån kan man se hur beväpnade män tar plats. Musiken stegras upp alltmer, plötsligt dyker en stor buss upp framför dem. Bilen längst fram tvärnitar, uppifrån på ett broräcke dyker en maskerad man upp, han firar av en missil som träffar bilen som exploderar. Jack som befinner sig i den tredje bilen i ordningen vrider på sig, och uppmanar och ropar till chauffören att backa bilen. De backar men en stor buss åker fram och ställer sig i vägen. Ytterligare en missil avfyras och träffar den andra bilen. Jack sätter sig i förarstolen eftersom chauffören blivit skadad. De andra arbetskollegorna riktar sina vapen och pistolen uppemot hustaken och skjuter samtidigt som Jack försöker ta dem där ifrån. De blir tvungna att ta sig ut ur bilen eftersom deras väg blivit blockerad, Jack springer och försöker skydda sitt huvud med ena armen. Både arbetskollegorna och de colombianer som skjuter blir träffade, Jack lyckas ta sig in i en vit bil. Han letar efter levande personer, han vänder sig om och ser sin kollega och vän Dan bli skjuten, Jack ropar och börjar springa mot honom. I det här ögonblicket övergår bilden till slowmotion, Dan blir skjuten ytterligare en gång, Jack ser förskräckt ut och fortsätter att springa. Musiken stegrar ännu mera, Jack springer och bakom honom ser man en explosion som gör att han faller ner på marken. Han reser sig snabbt upp och tar tag i sin kollega Dan bakifrån och leder iväg honom in i ett mer skyddat utrymme i kanten av gatan, där några andra kollegor står. Jack är blodig under näsan, han stirrar på sin vän som ser utmattad och medvetslös ut och som säckar ihop i ett hörn. Jack ser fortfarande helt förskräckt ut han tar tag i Dans skjorta och ropar hans namn flera gånger, Dan blundar och ligger med blod i munnen och svarar inte på tilltal. Musiken trappas upp igen, Jack ser sig förtvivlat omkring, en kollegan uppmanar alla att röra sig mot bilen som fortfarande har motorn igång. Den skadade mannen blir buren och de springer fram till en bil, Jack sätter sig i förarsätet och styr bilen bakåt och ut på en sidogata. Han hoppar ur bilen tar tag i sin vän och släpar ut honom bakom en lastbil

och sänker ner honom på marken. Dan är helt livlös jack känner med ena handen på hans hals, han rör sig inte. Han ser ledsen ut tittar upp och sedan ner på Dan igen och stödjer sig med armbågen mot lastbilen. I bakgrunden hörs sirener och bakom honom åker en ambulans förbi.

Jack är hjälten som tar kontrollen och försöker rädda sin kollega och goda vän från att bli skjuten. Han är förtvivlad och gör allt i sin makt för att skydda sig från colombianerna. Under hela händelseförloppet byggs en känsla av hopplöshet upp.

7. 4 Den hotfulla colombianska mannen

Den hotfulla mannen gestaltas med mörka kläder, kostymer eller uniformer. Han pratar bestämt och hotar dem i sin omgivning, detta för att verka skrämmande och för att kunna utöva sin makt. Han har mörkt hår och pratar både spanska och engelska. Han är en iskall mördare, verkar oberörd, är även listig, smider planer och gillar fällor. I filmerna kan man se att colombianernas beteende och handlingar står som motsats till de vita huvudrollsinnehavarna. Colombianerna har onda avsikter medan hjälten beskyddar och räddar liv. När den colombianska mannen är i bild eller är på väg att komma in i bild förändras oftast musiken. För att förmedla hans ståndpunkt görs närbilder på ansiktsuttryck och gestikulerande ur olika vinklar.

I den här scenen ur filmen *Collateral Damage* befinner vi oss i ALC-lägret utanför San Pablo, Colombia. Ryktet om att om Gordy befinner sig i landet når lägret som mannen "The Wolf" även kallad Claudio har befälet över. En grön jeep utan dörrar kommer inkörandes i den grönskande miljön.

En grönkädd man i uniform med svart basker kliver ur bilen, han håller ett gevär i högra handen och ett papper i andra, han ser sig omkring och går fram till ett stortbord. En man i grön uniform sitter och pratar med en uppsamling människor, man ser honom först framifrån sedan bakifrån samtidigt som mannen med den svarta baskern kommer in i bilden och går mot bordet. Vid bordet sitter det åtta grönkädda män och kvinnor. De har armbågarna på bordet och sina ansikten riktade mot Claudio som sitter och pratar. På bordet står det koppar och på marken står två gevär lutade mot ett par stolsryggar. En bit bort bakom människorna ser man växtligheter och en eldstad som ryker. Mannen med den svarta baskern går fram till Claudio och berättar att Gordy är i landet och räcker fram papperet och sätter sig ner vid

bordet. Claudio tittar på pappret riktar det ut mot dem andra så de kan se. Han drämmer pappret i bordet och beordrar sina män att fånga honom för att kunna använda honom som gisslan. Han fortsätter genom att påpeka att om dem inte får några pengar blir han dödad.

I den här scenen har Claudio ett tydligt kroppsspråk och ett upprört och bestämt röstläge. Ingen av de soldater som sitter runt bordet säger emot honom, vilket ger tecken om att det är han som sitter på makten och låter ingen undgå att det är han som bestämmer vad som ska göras och vad som händer om det ej infaller.

Vidare gestaltas Claudios närvaro och karaktärsdrag på exempelvis det här sättet som i följande scen där man demonstrerar tillbakablickarna med hjälp av att göra dem svartvita.

Gordy sitter i fängelset efter att ha blivit upptäckt och tillfångatagen av Colombianska polisen nere på byn, efter en uppståndelse då en pojke är på väg att bli påkörd av ett par mopedister. Det här sker i samma veva som ALC-gerillans män planerar en attack mot Gordy. Några av ALC-gerillans män hamnar i samma fängelse. I scenen nedan träder Claudio in i fängelset efter att ha sprängt en av väggarna. Utanför fängelset springer beväpnade män runt och skjuter ihjäl poliser.

Klippet växlar till Gordy, där man ur hans egna blickfång ser att Claudio drar ner sin skarf så hela ansiktet syns. Därefter ett lägre klipp på Gordy, sedan tillbaka på Claudio framifrån som rör sig mot Gordy, i det ögonblicket får vi se en svartvit bild som visar hur Gordy och Claudio passerar varandra i slowmotion på gatan i Los Angeles. Klippet växlas över till Gordy i fängelset.

Den svartvita bilden förstärker intrycket av Claudio som ondskefull och hotfull, eftersom bilden demonstrerar ögonblicket innan explosionen äger rum, innan Gordys fridfulla familjeliv förändras, och jakten på förövaren börjar. I de svartvita tillbakablickarna ser man ett tydligt samband mellan fotot och ljudbilden. Det här sättet att gestalta händelsen på kan fungera som en påminnelse om vem som är fienden. Eftersom ljudbilden återkommer flera gånger. Det är en form av gestaltning som i fortsättningen bibehåller och hjälper filmens bildspråk att återuppliva känslan av Claudios ställning som en oförutsägbar och hotfull man med onda avsikter.

Följande klipp är beläget i en mörk och dunkel miljö, med få ljuskällor. Claudio är samma hotfulla man, förutom att man i det här får bevis på vad han verkligen är kapabel

till. I den här scenen förhör han en man som Gordy lurat då han angett sig för att vara någon annan.

En man i grön uniform pekar mot sitt huvud och säger "han hade hatt på sig, jag kände inte igen honom". Claudio ser dömande ut i blicken, reser sig upp och är på väg mot mannen i grön uniform som står mitt i rummet några meter ifrån honom. Mannen i grön uniform erkänner genast att han gjort ett misstag. Han kastar tidningen på mannens bröst, runt omkring dem står fyra andra medlemmar, en av dem riktar en k-pist mot mannen i grön uniform. Han vänder sig om och ger en nick åt två av de män som står bakom honom i rummet. Dem springer fram och tar tag i mannen, och sätter honom på stolen, musiken förändras. Han drar bort ett skycke under, den står det ett terrarium. Genom glasrutan ser man en röd och svartrandig orm som rör sig, Claudio tar upp ormen samtidigt som han säger att det inte finns plats för något misstag. Han vänder sig om och går fram till mannen som sitter på stolen. En av de män som står bredvid mannen tar fram ett instrument som han för mot hans mun och som vidgar gapet. Claudio tittar på ormen och säger "Disciplin är allt, disciplin och bestraffning". Kameravinkeln hamnar snett bredvid mannen och man ser hur Claudio placerar ormen i hans mun, mannen stönar och kippar efter andan medan ormen slingrar sig ner i halsen. Samtidigt får man se olika närbilder på de andra medlemmar som hjälper Claudio att hålla fast honom vid stolen, medan han kvävs till döds. Claudio ser lugn och oberörd ut. Han torkar sig med ena handen på pannan vrider sig till den ena mannen och säger "äntligen, inga misstag".

Dem som assisterar honom ser lite förskräckta ut det beror troligen på att hela situationen är lite skrämmande, en rädsla som dem inte visar för varandra. Mannen som mördades gjorde ett misstag och ett misstag kan vem som helst göra. Det betyder att vem som helst kan utsättas för samma öde och det oavsett hur lojal man är. I det här fallet fungerar mordet som ett indirekt hot och uppmaning till sina gerillamedlemmar att vara på sin vakt och lyda ordet eftersom dem har ett bevis på vad som kan hända annars.

I *Clear and present danger* ser man att Ernesto, som hämnats sin pengaförlust står i en stor grotta och spelar baseball, Felix dyker upp för att informera honom om de senaste nyheterna. Den här scenen börjar med att Felix går fram och tilltalar honom.

"Förstår du vad du har gjort?" bilden skiftar till en helbild där man ser manen med racket bakifrån, han ser ut att befinna sig i en grotta och i en inhägnad av nät. Till höger om honom står det 3 kostymklädda män och tittar på. Ernesto svingar racket och träffar en boll som flyger iväg samtidigt som han svarar på det som nyss blivit sagt. "Jag har dödat en tjuv. En tjuv som stal... från mig!" Han har en arg min och tittar bakåt på Felix som står i svart kostym. Felix håller i nätet med sin ena hand och ser bekymrad ut och säger "samt hans fru, son och dotter, utan tanke på konsekvenserna". Ernesto vänder sig om och svarar nonchalant "ja herrn... ska jag låta barnen hämnas sin pappa när jag minst anar det?" samtidigt som han svingar racket och skjuter en boll. Han vänder sig om och gestikulerar med ena handen. Felix ser skeptisk ut samtidigt som han säger "han var en god vän till USA:s president". Han sänker långsamt ner racketen och tittar bakom axeln på Felix och ser fundersam ut. En boll skjuts ut i slowmotion mot Ernesto den landar på marken bakom honom och det ekar i hela lokalen. Han höjer racketen igen och säger "det förvånar mig inte" han får till svar att "det borde oroa dig". Han svingar racket och träffar en boll vänder sig om och säger ironiskt "vad kan de göra, gripa mig? Nu blir jag skraj" . Vyn ändras och man får se en helbild på hur de står i grottan. Felix säger "Lyssna åtminstone på mig". Ernesto kastar racket framför sig samtidigt som han säger "tack".

Ernesto verka lugn och beter sig nonchalant när han får höra om den mördade familjen. Men för ett ögonblick då bilden växlar till slowmotion, tycks han få sig en tankeställare där han inser att hans handlingar kan ge honom oönskade konsekvenser. Felix är frustrerad och tycker att Ernesto bör förstå, att mörda presidentens vän bara leder till mer uppmärksamhet och större problem för organisationen. Felix som själv planerar att ta över Ernestos plats gör tydligen vad som behövs för att nå sina mål. Och han kan själv stå som exempel för hur den hotfulla mannen kan gestaltas.

Tidigare i filmen har man sett att Felix åkt till USA några gånger för att besöka Moira. Hon jobbar som sekreterare på samma arbetsplats som Jack, och har försett Felix med information och fungerat som hans källa till USA:s utrikespolitik utan att själv veta om det. Felix anländer till USA för att träffa Moira som i förväg hyrt en stuga på landet som dem ska bo i över helgen. Man märker att hon ser fram emot att träffa honom för när hon

hör att han tutar och ser bilen i fönstret ser man hur hon skiner upp. I den här scenen kommer han fram till stugan:

Bilen stannar en bit bort, Felix kliver ut ur bilen går fram till stugan och till kvinnan som rusar ut på terrassen hon lutar sig över räcket. Han ser på henne och säger "hej", hon svarar likadant. Samtidigt som han rör sig mot huset så säger han "min sekreterare vet inte mer om USA än vad hon har läst i veckotidningarna". Dom står mittemot varandra, han snuddar hennes midja med sina händer hon har sina händer på hans bröst. Han säger frågande "hur är stugan?" hon svarar "kom in så får du se" hon kliver in först han går efter, hon skruvar och vrider lite på sig, samtidigt som hon ler och flirtar med honom. Han har svart hår, en kamelfärgad rock och bruna skinnhandskar. Han håller om henne bakifrån och kupar sina händer över hennes bröst. De kysser varandra, han placerar sin hand på hennes hals, förflyttar den över hela halsen och tar tag i hennes midja med den andra. Han kysser hennes hals, tar upp den andra handen över nacken. Han lutar sitt huvud bak och blundar, i nästa ögonblick vrider han om nacken på henne, ett knakande ljud hörs, hon flämtar till och ser livlös ut.

I hennes ögon är Felix en välklädd, framgångsrik ofarlig gentleman. Hon tycker även att han är en exotisk charmig latino. Man kan tro att hans utländska ursprung betyder något spännande och annorlunda. Han utnyttjar hennes känslor för honom och ljuger om sin identitet och om sina ärenden i USA då dem träffas. När han märker att han behöver hålla en låg profil, tar han hennes liv och låter kroppen ligga kvar. Han är iskall och visar ingen ånger efter mordet, och man får känslan av att man inte kan lita på colombianer även om dem verkar vara trevliga gentlemän.

Mordet innehöll inte något övervåld, i kontras till mordet som begås i kommande scenen från Scarface.

Huvudrollsinnehavaren Tony Montana får tillsammans med sin kompis Manny ett uppdrag att möta upp och göra affärer med några colombianer. Tony, Manny och två andra vänner åker bil till mötesplatsen som håller till i en lägenhet. Bilen står parkerad på andra sidan gatan utanför mötesplatsen, Tony och en annan vän går upp till lägenheten, medan Manny och deras andra vän sitter kvar. Tony ber Manny att komma upp till

lägenheten om han inte är tillbaka inom en snar tid. Vännen ställer sig för att vänta i dörröppningen medan Tony går in i rummet, hälsar först på en man och sedan på en kvinna som ligger i en säng och kollar på TV med ett gevär i handen. Tony blir upprörd eftersom Colombianen vägrar att visa knarket, samtidigt ser man hur en annan man dyker upp bakom Tonys vän som står i dörröppningen, han griper tag och håller fast honom. Både Tony och vännen tvingas in i badrummet där de ställer vännen i ett badkar och kedjas fast hans händer. En av männen tar fram en motorsåg och sågar av vännens arm. Tony är fasthållen och blir tvingad att se på när hans vän blir torterad, han ser plågad ut och försöker titta bort. Manny springer upp till rummet, i handen har han ett kulsprutegevär som han skjuter ihjäl kvinnan och de två andra colombianerna med. De finner väskan med knarket och springer ner för trapporna och tar sig därifrån med bilen.

Tony ber Manny att hålla ett öga på tiden eftersom han inte litar på att affären med colombianerna kommer att gå rätt till. Mycket riktigt verkar det som om colombianerna låter bli att visa knarket eftersom de planerar att behålla knarket och samtidigt pressa Tony på pengarna, genom att hota med brutalt våld. Planen fungerar inte och de lömska colombianerna lämnas döda i lägenheten. Representationen av Colombianerna är i den här filmen är relativt rå. Till en början får man i en frekvens se hur Tony och Manny åtar sig ett uppdrag att ge pengar till ett par colombianer. Tony vetskap om att dem ska göra affärer med colombianer gör att han uttrycker sig verbalt genom att säga ”jag hatar de jävla colombianerna”. Hans vän Manny tycks inte förstå varför. Det här är den enda scenen ifrån filmen som kan sättas i samma representativa kontext som i de övriga filmerna.

7. 5 Den lömska kvinnan

Männen gestaltas som maskulina beslutsfattande, beskyddande, starka och modiga, dessa egenskaper förstärks i vissa situationer. Kvinnorna gestaltas som assisterande, ömtåliga, naiva, omhändertagande, eftertänksam, som fruar, mammor och som lömska. De etniska tillhörigheterna särskiljer den colombianska kvinnorna från de amerikanska.

Kommande scen ger ett exempel på genus och en typiskt maskulin gestaltning av en hjälte. Gordy har placerat en handgranat på Claudios tomt, det han inte är beredd på är att

Selena och hennes son Mauro är på väg hem. I scenen som följer går dem längs gatan precis utanför huset då bomben sprängs.

Kvinnan och pojken går på vänster sida av gatan. Gordy ser förskräckt på dem medan de spatserar ner längs gatan och mot honom. Här får man se en svartvit tillbakablick på Gordys familj vid olycksplatsen i USA. Bilden växlar över till Selenas son, återigen till olycksplatsen och efter det på Selena igen. Gordy filmas i närbild när han springer mot Selena och hennes son, han ropar "nej" till dem.

I detta ögonblick inser Gordy vad som precis håller på att hända och ser sig själv som beskyddare och ansvarig för situationen. Tillbakablickarna är ett effektivt sätt att gestalta hur han i denna situation återfår känslorna han hade i Los Angeles då han inte fanns till hands och inte kunde skydda sin egen familj. Han agerar beskyddande genom att kasta sig över kvinnan och hennes barn för att rädda dem från granaten som precis exploderar. Från att först ha gillrat en bom på en tomt hos Claudio, intar Gordy en annan subjektsposition, han är modig, maskulin och agerar som en beskyddare. Att rädda människor ingår i hans yrkesroll som brandman och tillbakablickarna visar att han även associerar hotbilden med händelsen då hans familj var i fara.

Efter explosionen blir Gordy tillfångatagen av Claudio som placerar honom i ett dunkelt skjul. I den här scenen besöker Claudios fru Selena honom i skjulet.

Gordy halvliggert på golvet, han har handklovar på sig och ögonen är slutna. Rummet är ganska mörkt och det ligger lite bråte bakom honom, det sipprar in ljus från sidan. Ett par händer pressar ut vatten ur en vit tygbit, vattnet rinner ner i en silverskål. Bredvid skålen sitter Selena, hon har på sig en ljusblå kjol och en färgglad långärmad tröja. Hon sträcker fram sin högerhand mot Gordys ansikte och torkar bort blod från hans kind. Han öppnar långsamt ögonen, tar sig för näsan och stönar till. Man ser en närbild på henne framifrån då hon säger till honom att vila. Hon sträcker ut sin hand mot hans pannan, tygbiten är lite röd. Han tittar på henne och ser fundersam ut, han frågar vem hon är. Selena svarar och säger att hon är Claudios fru. Klippet flyttar till insidan av traddörren, den öppnas både Gordy och kvinnan vrider sina huvuden mot dörren där står Claudio.

Gordy blev placerad i skjulet efter att Claudio misshandlat honom efter hans försök att bomba deras hus. Selena är omhändertagande och uttrycker sin tacksamhet över att Gordy räddade deras liv.

Hon besöker skjulet en andra gång, nu pratar hon med Gordy och är mån om att han lyssnar på vad hon har att säga.

Gordy och selena tittar på varandra, han säger frågande "varför tar du hand om mig?" hon svarar eftertänksamt "för att du rädda min son" Gordys gensvar blir "och din man dödade min" hon tittar ner i marken och börjar berätta om Claudio. "När jag först träffade Claudio var han en lärare, det var i Guatemala, vår dotter Sofia var född där. Gerillan var runtomring oss, de lät oss vara i fred... en natt kom soldater till vår by. Vi krälade på fältet men dem slängde granater och Sofia vår lilla flicka blev träffad och hon förblödde i Claudios armar. Gordy tar ett djupt andetag samtidigt som han tittar bort för några sekunder. Hon fortsätter att berätta om deras son Mauro, har varit vresig sen den natten, så jag tog mig ann honom. Claudio gerillan... nu är han en man med full av hat, driven av vrede... han är som dig". Hon tittar på Gordy och talar lågmält, han ser skeptisk ut och svarar "jag är inte som honom" hon skakar på huvudet samtidigt som hon säger "inte än". Gordy frågar kvinnan "hur är det med dig? Om du fortsätter att sammanarbetar med honom så är du inte bättre än honom" hon svarar "vad vill du att jag ska göra?" och sänker blicken, Gordy fortsätter "hjälpa mig att stoppa honom" hon tittar upp på honom och säger "det är för sent" hon reser spå sig och Gordy ser förvånad och bekymrad ut. Hon öppnar dörren och kliver ut, den stängs efter henne

Hon sitter bredvid honom och berättar sin historia om hur hon och hennes man förlorat en dotter och att det nu är hans hat som driver honom till detta ondskefulla beteende.

Genom att berätta om sin bakgrund öppnar hon sig och visar att både hon och Claudio är som vilka människor som helst. Hon jämför sin mans ilska och hämndlystenhet med Gordys, något han inte vill hålla med om. Det beror på att han redan har en stereotyp bild av The Wolf som den andre, den ondskefulla gerilla ledaren och terroristen som utan förnuft mördar oskyldiga människor. Gordy sätter sig själv i en annan diskurs där han är en familjefar och en brandman som hjälper folk i nöd.

Lite senare i filmen går Selena med på att sätta stopp för sin mans verksamhet och hjälper honom att smita från skjulet, hon går med på att följa med Gordy till USA för att förhindra attacken som The Wolf planerat. Selena och hennes son befinner sig i CIA's högkvarter i Washington där hjälper hon polisen att spåra rätt plats för där bomben är placerad.

Tidigare har tillbakablickarna handlat om hur Gordy återupplevt minnen från sin omkomna familj genom Selena och hennes son. I följande filmsekvenser använder man samma visuella berättande men i en annan diskurs. Som jag nämnt i ett tidigare tema så får tillbakablickarna en helt annan mening, den här diskursen avslöjar det Gordy tidigare inte förstått.

Selena har tidigare visat sidor av sig själv som representerar och delar samma kvinnliga egenskaper som de amerikanska kvinnorna i filmerna. I de kommande klippen övergår hon från att vara en omtänksam fru och mamma till att bli en egoistisk lögnaktig desperat colombiansk kvinna med maskulina egenskaper.

På damtoaletten vrider Selena av nacken på kvinnan, tar hennes pistol, passerkort, mobiltelefon och försvinner ut ur rummet. Strax därefter rusar Gordy fram och öppnar dörren till damtoaletten, kvinnan ligger på golvet. Han vrider på sig och ropar samtidigt på Selena, hon går längs en korridor och håller i en mobiltelefon. Hon vänder sig om och ser oberörd ut, i takt med musiken växlar klippet över till en svartvit närbild

Selena porträtteras även som en sårbar oskyldig kvinna som fallit offer för sin otroligt våldsamma och manipulerande man. Hon visar medmänsklighet genom att ta hand om Gordy när han blivit skadad. Hon vill sätta stopp för sin mans onda aktioner och följer med Gordy till USA, för att försöka få ett stopp på allting. Det är svårt att bedöma om det finns något tillfälle i filmen då hon verkligen bestämt sig för en förändring. Eller om det i själva verket aldrig fanns någon tveksamhet från hennes sida att följa sin mans onda avsikter. Gordy som gärna vill hjälpa Selena och litar på hennes intensioner, blir i samma veva lurad av de båda.

8. Sammanfattande analys och slutsats

Det främmande och onda kan beskrivas som den andre och de stereotyper rollerna i sig är inte så speciellt unika i det avseendet. För actionfilmens dramaturgi behövs det stereotyper som den hotfulla colombianska mannen. Han står för det onda som actionhjälten ska bekämpa och segra över. På grund av att filmerna har klara budskap, är det inte självklart att gestaltningen av colombianerna är nödvändig. Man kan sätta personer med andra nationaliteter i samma kontext. Filmerna handlar om nationell säkerhet och droghandel något som inte heller behöver kopplas till just colombianer och Colombia. Dock kan det vara lättare att nå fram till en publik som redan har en negativ uppfattning om hur den offentliga relationen mellan USA och Colombia har sett ut och ser ut. Det är med den anledningen som skaparna av actionfilm kan vara strategiska i sitt val att använda Colombia som land och colombianer i sin gestaltning eftersom det kan ge en högre slagkraft än något mindre omtalat land.

Även i actiongenrens visuella gestaltning och form krävs det en viss dramaturgi som använder sig av musik, bild och ljus för att skapa en viss stämning. Musiken hjälper till att gestalta olika sinnessillstånd, när något är på väg att hända eller när det händer, oftast i anslutning till filmernas karaktärer och deras handlingar. Genom snabba och långa klipp bidrar även bilden till stämningen, den tillsammans med ljuset förstärker situationer som är viktig för filmernas historieberättande.

Det som förstärker hotbilden av colombianerna är den bilden som ges av dem som kidnappare, droghandlare och gerillamedlemmar. Det finns inga speciella attribut som kan stå för enbart colombianer, så länge de som sagt inte sätts i en välkänd kontext som t ex droger och kidnappning.

I *Collateral Damage* och *Clear and present danger* har historieberättandet främst fokus på colombianernas handling, i *Scarface* handlar det mera om ett budskap där representationen av colombianer inte är lika övergripande.

Den 11 september år 2001 utsattes USA för en terrorattack som utfördes av utländska förövare. I filmen från 2002 som släpptes den 14 juni, utsätts USA för en terrorattack. Det är svårt att säga om handlingen har direkta kopplingar till den 11 september eller ej.

I både *Collateral Damage* och *present danger* ges intrycket av att colombianer har ett allmänt rykte av att var på ett visst sätt, något som märks i representationen av dem. I filmen *Collateral Damage* blir USA utsatta för en terroristattack av en man som tillhör den Colombianska gerillan. Terrorism och terrorist har sedan den 11 sep 2001 blivit två

välkända och mycket använda begrepp. Det som bör lyftas fram är att betydelsen av att gerillamedlemmen gestaltas som colombian, inte är lika stor i dagsläget. Man hade kunnat ersätta Claudio med en person med en annan etnisk tillhörighet, som exempelvis personer med ett ursprung från Irak eller Mexico.

Två av filmerna har direkta anknytningar till hur bilden av colombianer representeras. De attribut som colombianerna har i filmerna stämmer in i ramen för den stereotypa bilden som redan finns av de onda, som är mycket förekommande i actiongenren.

Berg pointerar att förståelsen av ”den andre” grundar sig i en postkolonial historik, i Hollywoodfilmer används det mycket riktigt stereotyper i representationen av den andre. Hall har tidigare berättat teorin bakom detta och att det hela börjar med typifiering. I samma filmer är representationen av Colombianer övervägande, stereotypiskt och negativa. I ett av fallet handlade det inte lika mycket om just Colombianer, men om människor från ett annat latinamerikanskt land. Enligt Shaws fakta om bilden av latinos så överrensstämmer även dessa.

Då det kommer till genus så finns det tydliga mönster i representationen av kvinnor, män och deras egenskaper. Hjälten och den onda colombianska mannen står som representanter för de starkaste dragen från den manliga sidan. Rollkaraktären Selena står som representant för de starkaste dragen från den kvinnliga sidan.

I filmerna kan man se att det inte enbart handlar om maskulinitet och femininitet utan även här spelar ”den andre” en stor roll. Varken män eller kvinnor lever under samma villkor. När Selena ändrar karaktär försvinner offerbilden som sårbar kvinna och den övergår i hennes fall till en galen, desperat och lömsk colombiansk kvinna. Den genomgripande bilden av hur kvinnorna gestaltas i filmerna är inte uppseendeväckande

Sammanfattningsvis kan man säga att colombianer representeras om organiserade brottslingar och mördare. Landet Colombia är ett stort hot mot USA på grund av droghandeln. Colombia är ett land i kaus och det råder en rädsla bland befolkningen. I den tidigare forskningen kan man se att representationen av colombianer enbart nämns i ett sammanhang då diskussionen om, hur representationen av latinamerikaner görs. Det tyder på att redan finns en etablerad kollektiv stereotyp bil av latinamerikaner, som Colombia och colombianer redan tillhör.

9. Slutdiskussion

Det som visas i de filmer vi ser säger mycket om vår tid och innehåller våra tankar, drömmar och fantasier. Filmer innehåller även ett flertal stereotyper som säger en hel del om vad vi som folk har för föreställningar och fördomar om varandra. Det känns ganska självklart att fördomar och felaktiga bilder förstärks och reproduceras genom filmer.

Det framställs både positiva och negativa bilder, därför är det viktigt att vara kritisk till det man ser även om man anser sig lära saker genom att se på film. Som sagt så tillhör inte actionfilm min favoritgenre, och jag känner mig inte ett dugg klokare efter att ha sett på en sådan film. Jag får bara en större insikt i hur enkelriktad actionfilm är med sina snäva tolkningsramar som inte lämnar mycket åt fantasin. Jag kan inte låta bli att bli lite rädd när jag tänker på att det finns folk som sitter och ”köper” konceptet och inte lägger någon större tanke på vad dessa stereotyper säger. För det handlar inte enbart om nationell tillhörighet utan även om genus, olika människosyn och värderingar. Jag tycker det är mycket viktigt att ha det i åtanke, för det kan möjligtvis vara en väg att kunna motverka reproduktionen av våra negativa föreställningar om varandra.

På tal om filmerna så tycker jag att det kan vara intressant att fundera och tänka på alla karaktärer som enbart individer. Dem får onekligen stå för något, en åsikt eller representera ett land, men om man skalar av dessa tillhörigheter så märker man att det handlar om individer som har skilda bakgrunder, olika levnadsstandard och människosyn. Det handlar om ilska frustration, starka känslor, girighet, hämnd, rädsla många av dessa ord hör ihop och föder varandra. Colombia är ett fattigt land där desperation och rasism och orättvisor växt sig så stora att det skapat ett nationellt problem. Vart ska man börja och finns det något slut, behövs det filmer som tar upp problemet och vad är det egentligen för problem som tas upp? Är det rimligt att gestalta en nation och deras invånare på det sättet som dessa actionfilmer gör? Kan man belysa problemen på något annat sätt utan stereotypa föreställningar?

Som vidare forskning skulle det vara intressant att ta reda på hur svenskar ser på colombianer och Colombia. Som sagt så fick jag idén till uppsatsen på grund av det bemötande och de diskussioner jag själv hamnat i. Det skulle naturligtvis vara intressant att ta reda på hur länder från tredje världen ser på Colombia. Kan folk i fattiga och konfliktdrabbade länder som Sri Lanka och Mexico bilda sig en större förståelse, eller spelar det ingen roll?

Jag har en bild av att västvärlden på grund av den postkoloniala historiken automatiskt tänker annorlunda. Det är inte alla som vet om det och blir förvånade, men i Colombia förekommer det mycket rasism och det grundar sig också i en historisk bakgrund, med bland annat slavar som forslades till Colombias kuster. Det känns orättvist att låta gestaltningen av colombianer stå för allt det onda i filmerna. Det handlar enbart om några få elementer som på grund av alla förställningar signalerar colombiansk fara. När det i själva verket är attributen av latinos som reproduceras.

Jag har vuxit upp med samma bild av Colombia som alla andra svenskar i min ålder, dock har jag haft en personlig relation till Colombia eftersom det är mitt ursprungsland. Sedan tre år tillbaka har jag haft kontakt med mina släktingar som bor i Colombia. Jag har varit där, det är ett vackert land med rik natur. Jag har besökt de fattiga uppe i bergen och överklassen med lyxvillor, jag vet hur folk bor vilka drömmar de har och dem är också medvetna om att världsbilden av Colombia som ett land med goda kaffeböner inte är den enda.

10. Referensförteckning

10. 1 Böcker

Anthias, Floya & Yuval-Davis, Nira (1992) *Racialized Boundaries - Race, Nation, Gender, Colour and Class and the Anti-racist Struggle*. London: Routledge.

Berg, Ramírez Charles (2002) *Latino Images in Film - Stereotypes, Subversion, and Resistance*. Austin, T.X: University of Texas Press.

Carpenter, Galen Ted (2003) *Bad Neighbor policy - Washington's futile war on drugs in Latin America*. New York: Palgrave Macmillan.

Hall, Stuart (2001) *Representation - Cultural representations and signifying practices*. Glasgow : The open University.

Jørgensen, Winter, Marianne & Phillips, Louise (2000) *Diskursanalys, som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Lichtenfeld, Eric (2007) *Action speaks louder - Violence, spectacle and the American actionmovie*. Middletown, Conn: Wesleyan University Press.

Lindgren, Simon (2005) *Populärkultur – teori, metod och analyser*. Malmö: Liber.

Loomba, Ania (2005) *Kolonialism/postcolonialism*. Stockholm: Tankekraftförlag.

Shaw, Deborah (2005) "Individual and Collective Representations of Mexicans, Latinos, Anglo-Americans and African-Americans in Steven Soderbergh's *Traffic*", *Quarterly Review of Film and Video*, Vol. 22, No. 3: 211–223.

Linköpings universitet